Miron Manega

Roman foileton
"MOARTEA UNUI ZIARIST" – în curând

Sunt necesare câteva precizări. Motivele care m-au determinat să scriu această carte au dispărut, chiar în cursul anului 2003, când am început-o. Revenind asupra ei, după şase ani, am constat că ezitările mele, bâjbâielile în privința modului de abordare, îi adaugă o dimensiune în plus. Inspirată de moartea lui Dumitru Ținu, cartea s-a transformat, pe măsură ce o scriam, dintr-o anchetă relatată sub formă de jurnal – în ficțiune curată. Am lăsat-o exact aşa cum am scris-o atunci, fără niciun fel de intervenție. Aş vrea să mai precizez că multe nume, întâlnite în prima parte a ficțiunii, sunt reale. Ele n-au legătură cu faptele relatate, chiar dacă unele dintre acestea s-au întâmplat – în alt moment, însă, şi cu alte personaje. Aş mai mărturisi că există în această carte şi câteva experiențe personale, intime (derulate, evident, în cu totul alt context), pe care i le-am "cedat" personajului, în intenția de a face ficțiunea cât mai plauzibilă. Dacă am reuşit sau nu – sau ce şi cât am reuşit – asta nu mai depinde de judecata mea.

O parte din această carte va fi publicată în serial, în "paginile" acestui site.

I

Această carte s-a născut dintr-o frustrare personală. Pe data de 4 februarie 2003, seara, m-am întâlnit cu Ioan Cărmăzan, regizorul, la Pizza Perfect, undeva pe Bulevardul 1 Mai (Ion Mihalache, cum îi zice acum). Cu câteva zile în urmă, publicasem în "Național" un fragment dintr-o carte a sa, "Roşu, galben şi albastru", şi voiam să-i dau ziarul pe care el, nefiind în țară în perioada aceea, nu-l citise. Mai eram la masă cu un prieten al său, cineast, soția şi unul dintre cei trei băieți.

După câteva comentarii pe marginea articolului, Nuțu (aşa îi spun prietenii lui Cărmăzan) a adus vorba de scenarii şi de câteva proiecte ale sale.

"Ce tot umbli după idei de scenariu, Nuțule, ai un scenariu în fața ta, trăieşti în mijlocul lui, e senzațional, e incredibil şi tu îl cauți aiurea."

"Ce vrei să spui?" – m-a întrebat.

"Ținu. A murit un ziarist foarte cunoscut, a lăsat în urma lui un scandal uriaş, moştenitorii se bat pe avere, presa toacă zilnic cazul... Tu nu citeşti ziarele?"

"Ba da, am citit ceva, dar n-am ştiut că-i aşa mare scandalul... Am fost

plecat la Rotterdam... Spune-mi tu."

Şi i-am spus. I-am spus de moartea ciudată a lui Dumitru Ţinu, în dimineaţa primei zile a anului, de apariţia, la zece zile de la înmormântarea să, a unei alte familii, neoficiale, o femeie şi un copil, alături de care directorul ziarului "Adevărul" trăise, timp de 17 ani, o viaţă dublă, de revendicarea drepturilor de moştenitor ale lui Andrei Iucinu, fiul său prezumtiv. Apoi de lupta între moştenitori, Ana Maria Ţinu şi mama ei, Tamara, pe de o parte, şi familia neoficială Iucinu, Emilia şi fiul ei, Andrei... Apoi de cele două morminte, cel de la Breaza, unde familia oficială l-a înmormântat pe Dumitru Ţinu, şi mormântul gol de la Băneasa, cumpărat chiar de ziarist, în timpul vieţii. Apoi de suspiciunile legate de implicarea lui Ţinu în afacerile lumii interlope, de inadvertenţele variantei oficiale ale morţii lui, de apariţia şi dispariţia unor probe şi martori... I-am mai spus de concluziile, sau mai bine zis perspectivele deschise de o altă investigaţie, făcută pe cont propriu, de o bună prietenă, ziaristă, cu complicitatea mea.

"Senzaţional...!" – a exclamat Nuţu. "Faza cu cele două morminte e senzaţională!... Mâine mă duc să vorbesc cu »moşu'»". "Moşu'" era Sergiu Nicolaescu. Mă incita ideea de a declanşa producţia unui film care avea toate şansele să fie un mare succes de casă.

Credeam foarte tare într-o asemenea perspectivă, dar nu ştiam cât îl va ţine entuziasmul pe Cărmăzan. În seara zilei următoare, miercuri, 5 februarie, l-am sunat din nou. "Ai vorbit cu <moşu>? – Da, îi dăm drumu'. Eu o să fiu regizorul, iar Nicolaescu şi Petre Năstase producători."

A doua zi i-am luat un interviu lui Cărmăzan. Vineri, 7 februarie, a apărut în "Naţional" articolul "Regizorul Ioan Cărmăzan va face un film despre viaţa lui Ţinu". Pe la prânz, l-am sunat pe Cărmăzan pe mobil. "Nu e Nuţu, mi-a răspuns o voce repezită. Sunt Fănuş Neagu, <secretara> lui." Am început să râd şi m-am prezentat. "Bă – s-a răstit prieteneşte la mine scriitorul – o să faceţi voi filmul ăsta când o zbura porcu' care nu s-a născut încă. Păi credeţi voi că vă lasă ăştia să-l faceţi? – Care ăştia, maestre? – Păi tu pe ce lume trăieşti? – Într-o lume incoloră, că n-am culoare politică. – Atunci, din ce trăieşti? – Da' dumneavoastră din ce trăiţi? – Eu trăiesc din prestigiu, dar am 70 de ani... Uite, ţi-l dau pe pe Cărmăzan”... Nuţu avea vocea răguşită ca după o probă de fond. "Ce mi-ai făcut, nebunule? Au venit ăştia cu televiziunile peste mine... – Ce ţi-am făcut? Te-am făcut celebru, Nuţule, asta ţi-am făcut”...

Aşa a apărut ideea filmului "Blândul domn Ţinu", sau "Blândul dom Dinu", sau cum s-o numi el, şi aşa a început promovarea lui. Trei zile la rând Ioan Cărmăzan a dat interviuri şi declaraţii pe posturile de televiziune. Cât priveşte finalizarea acestui proiect, poate că avea dreptate Fănuş Neagu. Nu este exclus ca cineva, "ăştia" adică, să încerce să oprească filmările. Acesta a fost motivul preliminar al hotărârii de a scrie această carte.

.....

Motivul decisiv a fost însă altul, mult mai personal, acea frustrare de care spuneam. După "show-urile" din presă şi de la televiziune, Cărmăzan a plecat la Strassbourg. Când s-a întors, l-am rugat să-mi dea nişte detalii despre scenariu, ca să public. Mi-a spus că are nişte probleme dar că mă sună el, imediat ce le rezolvă, ca să vorbim în linişte. După câteva zile, rezumatul scenariului a apărut în alt ziar decât cel la care lucrez. Am avut sentimentul că mi-a furat cineva o amintire.

II

Habar n-am cum să încep. Şi cum să abordez subiectul. Aş putea să fac o telenovelă. Mi-e foarte la îndemână, iar cazul are toate datele. Pe de altă parte, complicațiile şi implicațiile dezvăluirilor de după moartea lui Dumitru Ținu sunt mult prea grave ca să le limitez la o simplă poveste a unei vieți duplicitare... Sau “triplicitare”, după unele informații. Doamnă G., buna mea prietenă, mi-a spus, pe un ton de prietenească amenințare: "Să nu te prind că faci vreo »tragedie cu patru personaje», că nu mai vorbesc cu tine. Fă o carte pentru oameni deştepți, ce Dumnezeu...! Poți". Asta-mi mai lipsea, o responsabilitate în plus. Adică, să n-o dezamăgesc pe doamnă G., care voia de la mine un fel de "Cu sânge rece" al lui Truman Capote. Să fiu, cu alte cuvinte, la înălțimea subiectului, dar să fie şi o carte de succes. Da, dar eu lucrez contra cronometru. Cartea trebuie să fie scrisă într-o lună, aşa a cerut editorul...

O să fac cum mă taie capul şi cum mă duce inspirația. În acest moment, gândesc să fac o compilație după tot ce s-a scris în presă, din clipa morții lui Dumitru Ținu, până în această clipă şi în clipele care vor urma. Căci e de presupus că, în timp ce lucrez, vor apărea elemente noi. Trag nădejde că finalul cărții va pică pe un moment mort, ca să aibă timp să fie tipărită şi să nu devină inactuală prin cine ştie ce "bombă" apărută înainte de momentul lansării...

Doamnă G. făcuse aluzie la articolul meu "**O tragedie cu patru personaje**", apărut pe 15 ianuarie în "Național". Nu-i plăcuse. Ca atare, voi începe cu un fragment chiar din acest text...

O TRAGEDIE CU PATRU PERSONAJE

„Moartea tragică a ziaristului, devenit, prin dispariție, personaj de roman, i-a transformat biografia în spectacol public. A fost voia destinului. Un destin care continuă postum şi va continua încă multă vreme, până la o nouă dispută între moştenitori, eventual pentru drepturile de autor la un viitor scenariu de film. Moartea gazetarului, survenită brusc, printr-un stupid accident de maşină, a

punctat finalul unei tragedii cu patru personaje: Dumitru Ţinu, Tamara Ţinu – soţia lui, Ana-Maria Ţinu – fiica legitimă, şi Emilia Iucinu. Nu îl includem în ecuaţie pe Andrei, pentru că este prea tânăr pentru a realiza dimensiunile conflictului în care este, deocamdată, doar corpul delict. Vom încerca să prezentăm, într-o percepţie sumară, personajele principale ale acestui reality-show tragic, cu un bărbat şi trei femei, condamnaţi la convieţuire şi promiscuitate, "până când moartea îi va despărţi". Până când moartea i-a despărţit, de fapt. Moartea lui Dumitru Ţinu.

Tamara Ţinu. *Văduva oficială a ziaristului este, aparent, marea victimă a jocului dublu al acestuia. După ce, timp de 20 de ani, a îndurat cu stoicism umilinţa de a-şi împărţi soţul cu altă femeie, în speranţa (presupunem) că într-o zi acesta se va aduna de pe drumuri şi se va întoarce definitiv acasă, după ce speranţa i-a fost iremediabil spulberată de apariţia unui copil nelegitim al soţului ei legitim, iată că moartea neaşteptată a acestuia îi distruge şi ultima mizã, ultima justificare a umilinţelor ei: averea defunctului care e pe cale de a fi împărţită cu Andrei Iucinu. Nu se ştie aproape nimic despre Tamara Ţinu. Doar că e rusoaică şi că, în tinereţe, iubea petrecerile mondene, spre deosebire de soţul ei, care era un singuratic. Tamara Ţinu nu vorbeşte cu nimeni, decât prin intermediul avocaţilor. Nu se ştie, deci, în ce măsură a fost doar o victimă a soţului ei. Nu se ştie dacă nu cumva a fost chiar cauza acelei duplicităţi. Iar Dumitru Ţinu nu era omul care să se plângă cuiva despre nefericirea şi eşecurile lui din viaţa de cuplu. Aşa că, până una-alta, lucrurile rămân învăluite în mister. Cert este că, într-o zi, el a părăsit-o pe Tamara. Nu definitiv şi, mai ales, nu oficial. Şi-a găsit, pur şi simplu, refugiul în braţele altei femei. Refugiu pe care, probabil, soţia, din motive numai de ea ştiute, l-a tolerat o vreme. Numai că aventura soţului s-a transformat, dintr-o defulare tipic masculină (bărbaţii îşi "îngroapă" întotdeauna eşecurile în trupul unei femei), într-o relaţie serioasă şi de lungă durată. Este de presupus că, în acel moment, Tamara a declanşat războiul. Era însă prea târziu. Al doilea cămin al lui Dumitru Ţinu devenise o certitudine ireversibilă... Au urmat probabil scene de gelozie, crize de nervi, ameninţări, şantaje. Acestea n-au făcut însă decât să adâncească prăpastia dintre ea şi soţul ei. Între timp, s-a născut Andrei. Nu se ştie când a luat cunoştinţă Tamara de această nouă lovitură pentru ea. Nu se ştie nici când, cum şi de ce au ajuns la un consens al tăcerii şi promiscuităţii. Cine a şantajat, pe cine. În orice caz, ne este greu să credem că situaţia a fost acceptată ca un <menage a trois> surâzător şi festiv, ca în filmele de serie X. Au fost nopţi de singurătate şi insomnie bezmetică, în care Tamara a plâns, a strâns din dinţi şi a acumulat în suflet mormane de ură. Poate de multe ori şi-a blestemat cu disperare soţul. Într-o zi, pe 1 ianuarie 2003, blestemele ei s-au împlinit.*

Ana-Maria Ţinu. *Fiica legitimă a lui Dumitru Ţinu este, în acest context, personajul cel mai misterios. Nu se ştie care au fost relaţiile cu tatăl ei. Poate că era singura care-i înţelegea drama (se ştie că fetele sunt mai ataşate de tatăl lor), poate că era singura care percepea, în toată grozăvia ei, presiunea acelei insuportabile*

dublicităţi din care Dumitru Ţinu nu reuşea să mai scape. Poate că i-a fost chiar confesor. Din scrisoarea deschisă, publicată recent de Andrei Iucinu (prin mijlocirea lui Sergiu Andon), reiese că Dumitru Ţinu i-ar fi spus fiului său că, dacă i se va întâmpla ceva (acum ştim ce însemna acel "ceva"), să ia legătura cu Ana-Maria, sora lui vitregă, pentru că ea ştie despre ce este vorba... Înţelegem de aici că între tată şi fiică a existat o punte de comunicare şi că Ana-Maria consimţise la unele îndatoriri faţă de fratele ei... E posibil însă ca Ana-Maria Ţinu să fie, în această dispută meschină asupra averii tatălui ei, de partea mamei, alături de care şi-a petrecut cea mai mare parte a timpului. Dar, până una-alta, ea este deţinătoarea "potului" câştigător, în calitate de unic moştenitor al defunctului Dumitru Ţinu. Va avea Ana-Maria puterea de a rezista tentaţiei unei averi imense? Va putea ea să-şi depăşească propria condiţie, împărţind moştenirea cu fratele nelegitim? Rămâne de văzut cât de mult l-a iubit pe Dumitru Ţinu şi în ce măsură îi va respecta dorinţa. Averea pe care Ana-Maria o deţine de drept, în acest moment, este ameţitoare. Ea ar putea lua minţile chiar şi unui înţelept.

Emilia Iucinu. *Nu putem să-i spunem amantă. Relaţia ei cu Dumitru Ţinu are aproape toate coordonatele unei căsnicii veritabile, mai puţin oficializarea ei şi recunoaşterea paternităţii copilului lor. Probabil, la început, a fost aventura salvatoare a lui Dumitru Ţinu, analgezicul unei dureri înăbuşite. A urmat, posibil, o pasiune devastatoare din care a rezultat un copil frumos, un băiat. Singurul băiat al lui Dumitru Ţinu şi singurul copil pe care, dacă e să dăm crezare avocatului, Emilia putea să-l aducă pe lume. Ea avea 33 de ani, după datele furnizate de Sergiu Andon, şi era o femeie coaptă, conştientă de vârsta ei şi de responsabilitatea propriilor decizii. După 30 de ani, opţiunile sunt cruciale... Cu toată nehotărârea iubitului, cu toată oscilarea lui între două femei, între două familii, de fapt, a acceptat compromisul acelei dublicităţi. Dumitru Ţinu i-a oferit, de altfel, suficiente motive de siguranţă şi confort, suficiente dovezi de bună-credinţă. Numai că pasiunea aceea devastatoare s-a erodat în timp, a apărut grija pentru viitorul copilului ei. Sentimentele materne au luat locul celor de amantă protectoare... Nerecunoaşterea oficială a fiului ei de către tată se prelungea nejustificat. A început să i se pară umilitor statutul de copil nelegitim al lui Andrei (declarat, formal, ca fiu al unchiului său). Au apărut, probabil, primele reproşuri. Primele scandaluri. Primele şantaje... Emilia era, practic, în ochii lumii, o spărgătoare de casă. O femeie imorală, perversă şi interesată. Şi-a trăit singură dramă, a acceptat oprobriul tacit al celor din jur, pentru că-l iubea pe Dumitru Ţinu, dar mai ales pentru că avea responsabilitatea unui copil. Este iarăşi de presupus că, uneori, îşi revendică dreptul la un statut decent. Dreptul de a-şi petrece sărbătorile cu bărbatul căruia i se dedicase necondiţionat, la început... Revelionul 2003 l-au petrecut împreună. Ultimul lor revelion. Ultimul revelion din viaţa lui Dumitru Ţinu.*

Dumitru Ţinu. *Este personajul tragic al acestei zguduitoare poveşti reale,*

singurul sacrificat, de altfel, şi marele vinovat. Vinovat însă, nu într-o convenţională perspectivă morală sau juridică, ci vinovat în sensul că, încercând să mulţumească pe toată lumea, inclusiv pe el, şi-a făcut viaţa ţăndări, oferind-o pe tavă, bucată cu bucată, tuturor femeilor care i-o revedicau. Adică, soţiei Tamara, iubitei Emilia şi fiicei Ana-Maria. A mai fost vinovat în sensul că a prelungit dublicitatea până la o limită nefirească, în speranţa că, într-o bună zi, lucrurile se vor aşeza de la sine într-o matcă normală. De aşezat s-au aşezat, dar într-o matcă strâmbă, grotescă şi pedepsitoare pentru toţi cei care au jucat incorect în această ruletă rusească. Moartea lui Dumitru Ţinu a fost până la urmă o eliberare, o ieşire din joc, cu ajutorul destinului. Toţi cei care l-au chinuit, l-au sfâşiat, în timpul vieţii, se vor bate acum între ei, până la consumarea ultimei picături de ură, până la ultimul ban, până la ultimul şurub de la maşină. Este, la o adică, un fel de răzbunare postumă, a celui care a fost Dumitru Ţinu. Viaţa lui, în ultimii ani, se derula ca o perpetuă evadare dintr-un infern în altul, o nesfârşită şi insuportabilă hăituire. Probabil, cel mai mult şi-a dorit să fie singur, să nu-i mai ceară nimeni, nimic. Să scape, să scape... Nu este exclus să fi încercat şi altfel de evadări, la alte femei... Începutul unor alte infernuri.

Sfârşitul tragic al lui Dumitru Ţinu este un subiect de meditaţie pentru toţi cei care se joacă de-a viaţa, minimalizându-i adevărurile, unele aparent inofensive, altele aparent amuzante. "Soţiile vor să fie iubite, iubitele vor să fie soţii" nu este o simplă constatare. E o ameninţare pe care Dumitru Ţinu nu a luat-o în serios. Sau, poate, a luat-o. Cine ştie?

.....

Cam patetică şi siropoasă această abordare imaginară ("greţoasă", cum au catalogat-o cei de la Caţavencu), dar plauzibilă şi pe alocuri chiar premonitorie. Mă gândesc la câteva mesaje – cheie:

1. "Un destin care continuă postum şi va continua multă vreme, până la o nouă dispută între moştenitori, eventual pentru drepturile de autor la un viitor scenariu de film."

2. "Va avea Ana-Maria Ţinu puterea de a rezista tentaţiei unei averi imense? Va putea să-şi depăşească propria condiţie, împărţind averea cu fratele ei nelegitim? Rămâne de văzut cât de mult şi-a iubit tatăl şi în ce măsură îi va respecta dorinţa."

3. "Toţi cei care l-au chinuit, l-au sfâşiat, în timpul vieţii, se vor bate acum între ei până la ultimul ban, până la ultimul şurub de la maşină. Este, la o adică, un fel de răzbunare postumă a celui care a fost Dumitru Ţinu."

Atât, deocamdată, despre aspectul de telenovelă. Zic "deocamdată" pentru că e ora 14.10 (miercuri, 5 martie 2003) iar peste o oră aştept un telefon care poate schimba traiectoria întregii poveşti. Până atunci, să rememorez faptele, aşa cum le-a consemnat presa.

(III)

Accidentul

Toate cotidienele apărute pe 3 ianuarie au scris despre tragicul eveniment. Preiau un fragment din relatarea apărută în ziarul "Adevărul":

"Directorul cotidianului »Adevărul», Dumitru Ținu, a pierit, miercuri, 1 ianuarie, în urma unui grav accident rutier. Cumplita tragedie s-a petrecut pe DN 1, în apropierea localității Româneşti, Prahova. Dumitru Ținu a sărbătorit împreună cu familia intrarea în Noul An, din care nu a apucat să trăiască nici 10 ore. S-a retras devreme de la petrecere, la 12,40, iar dimineața a plecat, la volanul maşinii personale, spre una din stațiunile de pe Valea Prahovei, unde dorea să schieze.

În jurul orei 9,45, din cauze care nu au fost pe deplin elucidate, maşina condusă de Dumitru Ținu, un »Volvo S-40», a intrat în derapaj, părăsind sensul de mers şi, după ce a rulat circa 15 – 20 metri pe banda opusă, s-a răsturnat într-un şanț adânc, de pe marginea şoselei. Maşina nu prezintă avarii serioase. Interiorul este aproape intact. Sistemele de siguranță »air-bag» ale maşinii nu s-au declanşat. În urma şocului – apreciază legiştii – , conducătorul autoturismului, care nu-şi pusese centura de siguranță, s-a lovit cu capul de planurile dure ale maşinii, suferind grave leziuni ale craniului şi coloanei vertebrale.

O reconstituire a tragediei este acum aproape imposibilă, apreciază ofițeri ai poliției rutiere. Pe şosea nu există urme de frânare. Drumul a fost curățat de mijloace auto mobilizate pentru deszăpezire, iar la ora sosirii echipajelor poliției nu se mai putea distinge mare lucru din traseul urmat de automobil înainte de a ajunge în şanț. Un participant la trafic, şoferul unei »Dacii», care circulă de la Ploieşti spre Bucureşti, a declarat poliției că a văzut, în oglinda retrovizoare, aproape întreg filmul tragediei. Maşina »Volvo», condusă de Dumitru Ținu, a depăşit, cu puțini metri înainte de locul accidentului, o autospecială prevăzută cu lamă, care curăța şoseaua. Se pare că gheața împinsă de lama utilajului a ajuns sub roțile maşinii în care se afla directorul ziarului »Adevărul». Nu ştim dacă este aşa, dar şoferul Daciei spune că, în acel moment, a observat în oglindă că Volvo-ul», cu care tocmai se intersectase, începe să alunece pe o traiectorie ciudată, trecând peste axul drumului şi peste celelalte două benzi ale sensului opus, pentru a plonja, apoi, inexplicabil, în şanț. Dumitru Ținu a fost scos din maşină de o echipă a muncitorilor angajați la deszăpezire. Aceştia au văzut maşina plonjând în şanț şi au oprit utilajele pe dreapta, sărind în ajutorul celui aflat la volan. Era prea târziu, însă, cum aveau să constate medicii de la Salvare şi polițiştii Brigăzii Rutiere DN 1, care au ajuns în circa 15 – 20 de minute la locul tragediei. Din cauza gravelor traumatisme, Dumitru Ținu a decedat în câteva secunde, după ce maşina pe care o conducea s-a răsturnat în şanțul de pe marginea şoselei Bucureşti- Ploieşti.

Atât specialiştii poliției rutiere, cât şi medicii legişti au reținut între alte

ipoteze de lucru, pentru stabilirea cauzelor accidentului, o defecțiune tehnică la maşină sau o afecțiune de natură medicală. Ei urmează să se pronunțe, în următoarele zile, după efectuarea tuturor analizelor de laborator şi a expertizei tehnice a maşinii asupra acestor variante.

Ieri, în urma autopsiei, medicii legişti şi un procuror din partea Parchetului Tribunalului Prahova, care efectuează cercetări în cauză, au concluzionat că moartea ziaristului Dumitru Ținu s-a datorat contuziei şi hemoragiei meningo – cerebrale, în urma unui traumatism cranio – cerebral, contuziv, acut, forte, deschis, soldat şi cu fractură de etaj endobazic mijlociu şi fractură de coloană cervicală. Leziunile traumatice s-au produs prin lovirea extremității cefalice de planurile şi reliefurile dure ale interiorului autovehiculului. Concluziile finale ale raportului medico – legal de autopsie vor fi cunoscute, însă, abia după analiza probelor histopatologice, înaintate la INML Bucureşti. Tot ieri, Poliția a efectuat o constatare tehnică a autoturismului implicat în accident, în urma căreia nu au fost descoperite defecțiuni ale mecanismelor şi sistemelor ce concurau la siguranța circulației. Tehnicienii susțin că maşina era corespunzătoare din punct de vedere tehnic, în momentul producerii accidentului." ***(Nicolae Militaru – "Dumitru Ținu, directorul ziarului »Adevărul», a pierit într-un accident de circulație")***

Numărul din 3 ianuarie al ziarului "Adevărul" a fost dedicat în întregime "marelui dispărut". Nu-mi place această sintagmă, mi se pare ipocrită, dar e utilă în unele împrejurări. Aş înlocui "mare" cu "celebru". Dar celebritatea abia de-acum urma să înceapă.

"Dumitru Ținu, un important jurnalist român, care a relatat invazia sovietică din Cehoslovacia şi şi-a condus ziarul pe o linie independentă după căderea comunismului, a murit miercuri într-un accident de maşină. Avea 62 de ani" – informa, pe 2 ianuarie, Associated Press. Comunicatul a fost preluat de The Washington Post (SUA), The Guardian (Marea Britanie), Houston Chronicle (SUA), Austin American Statesman (SUA), News Journal (SUA), Sarasota Herald Tribune (SUA), Times Daily (SUA), Canton Repository (SUA), Tuscaloosa News (SUA), Newsday.com, ABC New, Fox News, KTVU, WSOC, WSB. Ştirea a fost preluată şi de agențiile Reuters şi AFP.

Impresionant... În acelaşi ziar, pe două pagini, sunt publicate 114 mesaje de condoleanțe. Foarte multe de la persoane importante: Ion Iliescu, Adrian Năstase, Michael Guest, Prințul Paul de România, Răzvan Theodorescu, Ralu Filip, Dan Ioan Popescu, Radu Timofte, Theodor Stolojan, Gheorghe Fulga (director SIE), Rodica Stănoiu, Mugur Isărescu, Ioan Rus, Mihai Mălaimare, Valerian Stan... Cel mai lung mesaj este al primului ministru. Mai lung decât al preşedintelui. Printre cele mai scurte, aproape criptic, mesajul lui Sergiu Andon, adresat defunctului ca un reproş: *"Ne-ați trimis înainte, în stația Speranței. De ce întârziați? De ce v-ați oprit pe drum?"*. Sergiu Andon se referea la ultimul editorial

al lui Dumitru Ținu, "Spre Stația Speranței", apărut cu 24 de ore înainte de a muri...

Nu-mi pot reprima un sentiment de dezgust. Moartea unui om important este întotdeauna prilej de exhibare a celor mai ipocrite convenienţe. Mă întreb: câți dintre cei care au trimis scrisori de condoleanţe l-au prețuit cu adevărat? Cui se adresează, de fapt, aceste mesaje? Familiei? Redacției? Sau electoratului?... Îmi arunc, din curiozitate, ochii peste mesajul lui Ioan Dan Popescu: *"Un om care şi-a dedicat întreaga existență promovării societății în care a trăit, un profesionist care şi-a subordonat întreaga viață crezului său de jurnalist – acesta va fi portretul ce va rămâne în memoria noastră după dispariția fulgerătoare a celui care a fost Dumitru Ținu – directorul celui mai prestigios cotidian din România de după 1989. Pierdem, prin dispariția lui Dumitru Ținu, nu numai un ziarist profesionist, ci şi un cetățean responsabil, un partener de excepție... etc".*

Câtă durere! Câtă compasiune! Mă gândesc la discursul funebru auzit de Caragiale la înmormântarea unui om politic: *"Decedatul era dintre acei bărbați cari-şi ridică din viață un piedestal, de unde numele lor zboară din gură în gură şi din secol în secol! Marile principii sunt totdeauna baza puternică şi solidă care face frontispiciul oricărui edificiu național: răposatul era dintre aceia. Fără asemenea răposați, o națiune nu poate trăi. Să luăm dar cu toții stindardul patriotic care era infiltrat în vinele şi-n inima ilustrului decedat, pe care-l plângem că nu mai este printre noi, şi să-l punem în fruntea noastră"*

.....

Ora 16.00. Sună telefonul. Este G.A., colega mea. Acest telefon îl aşteptam. O rugasem să ia legătura cu Emilia Iucinu, pentru a-mi înlesni o întrevedere cu ea. "Ce-a zis?" – o întreb. "Zice că e disperată din cauza filmului ăsta la care se lucrează. Mi-a plâns în telefon. I-am spus că e în interesul ei să spună lucrurile aşa cum ştie ea că s-au întâmplat, ca să nu mai fie distorsiuni. A zis că o să vorbească şi ea cu avocatul, cu Andon. Îmi dă răspunsul azi, sau, cel mai târziu, mâine, după proces."

Nu-mi sună deloc bine chestia cu avocatul. Dar, în sfârşit, era dreptul ei. I-am mulțumit lui G. şi am închis.

.....

Încerc să fac un rezumat al biografiei lui Dumitru Ținu din materialele apărute în presă. S-a născut în 1940, în satul Coteana, județul Olt, la 19 kilometri de Slatina. Era al treilea copil al unei familii sărace. Părinții lui erau neştiutori de carte. Cu sacrificii uriaşe, aceştia l-au tirmis la studii, în Slatina, unde a făcut liceul. Un an de zile a stat în gazdă la o familie de țigani, pe care părinții lui Mitru îi plăteau în produse agricole. În fiecare sâmbătă se ducea acasă, la Coteana, pe jos. Anul 1962 a fost, pentru Dumitru Ținu, anul marilor împliniri. A avut prima pereche de pantofi (făcuți de cizmarul satului Coteana), a absolvit Institutul de Limbi Străine din Bucureşti şi a intrat în presă, la Scânteia,

la Departamentul Politică Externă... Cam atât. În rest, câteva comentarii despre destinul unui copil sărac, ajuns, prin ambiție, pe culmile gloriei şi câteva declarații (convenționale, mi se pare mie, şi într-un limbaj cam... forestier, iertați cinismul). Nimic despre Institutul Maxim Gorki, nimic despre împrejurările întâlnirii şi căsătoriei cu Tamara.

(IV)

Nu mai pot să scriu. Mă tot gândesc ce mi-ar putea povesti Emilia Iucinu, în prezența avocatului Sergiu Andon. Va fi o frecție la picior de lemn, o peltea de declarații melodramatice, care le-ar fi utile lor, la proces.

Ora 17.15. Mă sună din nou G.A.: „Miron, îți dau o veste proastă. M-a sunat Sergiu Andon. Mi-a zis că îi pare rău, dar ei deja au scris cartea... Sunt la a treia corectură. Deci... Mi-a spus să-ți dau numărul lui de telefon... Dacă vrei, sună-l !"

E clar, m-am născut în zodia Ghinionului. N-o să-l sun pe niciun Andon. Sunt sigur că, mai devreme sau mai târziu, mă va suna el. De altfel, nici nu cred că ei (adică el şi Emilia Iucinu) au scris vreo carte. Cred că acum vor să se apuce de ea şi încearcă să tragă de timp. Eventual, să mă facă să renunț. Nu renunț, dar voi schimba totul. Voi scrie un roman, care nu presupune documentație strictă.

Îmi pare rău pentru doamnă G., dar asta e... La revedere Truman Capote, bine ai venit ficțiune!

Orice asemănare cu personaje sau fapte reale este pur întâmplătoare.

.....

„Săru'mâna, tovarăşa profesoară!"

Nu-i venea să creadă. Silvia Ferencz, profesoara de filosofie, îl chemase la cabinet seara, după ora cinci. Se mirase puțin, când îl oprise pe hol, în timp ce se îndrepta spre cancelarie, cu catalogul în mână.

— Zisule, să vii diseară la mine... la cabinet. Vreau să-ți dau o lucrare de făcut. În timp ce vorbea, profesoara i-a atins, cu blândețe, bărbia, apoi a lăsat-o pe guler şi a coborât-o lent, până la ultimul nasture de la veston, care era desfăcut. Încheie-ți uniforma, că te vede maiorul Susanu.

— Vă rog să mă iertați! Avem şedință de cerc?

— Nu, sunt singură. Am de corectat nişte extemporale.

— Am înțeles. Săru'mâna.

O privise pierdut cum se îndrepta spre cancelarie. Silvia Ferencz îl obseda, era marele lui secret. În orele de filosofie făcea eforturi uriaşe să o urmărească. Îi privea fascinat decolteul discret al rochiei, dar, mai ales, mişcarea buzelor. Ah

buzele astea!... Când „tovarăşa profesoară” se ridica de la catedră ca să scrie pe tablă, un oftat mut cuprindea întreaga clasă. Toți băieții erau înnebuniți. Unii, printre care şi el, se masturbau în oră, cu mâna în buzunar.

Silvia Ferencz îi acordă o atenție specială. Sau poate că i se părea. Uneori, când colegul său, Algiu Mircea, era internat la infirmerie, sau era SSB (sergent de serviciu pe bucătărie), Silvia se aşeza lângă el, în bancă. Îi privea cu coada ochiului picioarele dezvelite, parcă, mai mult decât o obligă mişcarea şi spațiul îngust dintre pupitru şi scaun. Parfumul „tovarăşei profesoare” îi invada nările şi toți porii, coapsele ei nervoase îl atingeau inefabil, din când în când, ca din întâmplare. Constantin ținea ochii întredeschişi ca să nu-i iasă din orbite, inima îi bătea să-i spargă pieptul, mâinile îi tremurau. O dată s-a excitat atât de tare încât a ejaculat. I s-a părut că Silvia Ferencz şi-a dat seama. S-a ridicat brusc de lângă el, s-a sprijinit cu fundul de catedră, l-a privit ironic. Sau poate, iarăşi, i se părea. I se părea, de fapt, că tot trupul ei, sprijinit de catedră cu picioarele uşor desfăcute ca după un act sexual, îşi bătea joc de el.

— Pentru mâine aveți „Pătrunderea şi răspândirea marxismului în România”, a auzit-o el, trezit, parcă, dintr-o transă hipnotică.

.....

Urcă, în fugă, până la etajul trei. La capătul culoarului, pe stânga, era cabinetul de filosofie, unde se țineau şedințele cercului de materialism dialectic. Îşi trase puțin sufletul şi ciocăni. „Intră!” – auzi el invitația spusă, parcă, pe un ton amuzat, cu un „ă” prelungit. Intră. Silvia Ferencz stătea în dreptul ferestrei mari şi privea, în depărtare, apusul. Lumina sângerie îi contura, în rama ferestrei, corpul frumos. Avea o rochie subțire, de mătase, cloşată, translucidă în razele soarelui. Practic, Constantin avea în față conturul nudului ei...

Silvia se întoarse brusc.

— Stai jos! – îi spuse ea, aproape poruncitor.

— Săru’mâna tovarăşa... îşi aduse Constantin aminte, brusc, că n-a salutat.

— Lasă politețea acum. Tu ai prietenă?

— D...da. La mine, la Filiaşi.

— Te-ai culcat vreodată cu ea?

— Nu, că...

Silvia Ferencz se aşează lângă el în bancă. „Iarăşi... Înnebunesc!” – îşi spuse Constantin. Profesoară îşi dezgoli, cu o mişcare abilă, picioarele până sus, sus. N-avea chiloți...

— Ai văzut-o vreodată de aproape? Îi şopti ea, gâfâit, în ureche. Apropie-te!

Îl apucă tandru de ceafă şi îl apăsă delicat, dar ferm, în direcția aceea... Constantin, speriat, dar lacom, îşi lipi buzele ca nişte ventuze înfometate pe coapsa ei, aproape de mătasea părului pubian.

— Uşor, că-mi faci semne... îi spuse ea.

— Stai să te ajut… Ridică-te!

Constantin se lovi cu capul de bancă.

— Uşor, copilu', uşor…

Tot ce a urmat a fost ireal. Nici în cele mai erotice vise nu îndrăznea să-şi închipuie această scenă. Şi era reală, reală… Silvia l-a luat, la un moment dat, de mână şi l-a dus în fundul sălii. L-a împins în perete, între două rafturi cu cărți, a îngenuncheat în fața lui, i-a desfăcut nasturii de la pantaloni…

— Tovarăşa profesoară…! A încercat el să spună ceva, înspăimântat, dar fericit, cu vocea răguşită de emoție.

— Aşa!… Spune-mi aşa… Spune-mi!… i-a şoptit ea, de data asta rugător, în timp ce se năpustea cu gura spre sexul lui înfierbântat.

— Tovarăşa profesoaaa…!

(V)

Silvia Ferencz se ridică râzând dintre cărțile risipite pe jos. În spasmele orgasmului, Constantin răsturnase raftul cu tomuri grele, prăfuite.

Profesoara împinse grațios piciorul „Capitalul" lui Marx şi „Esența religiei" a lui Ludwig Fewuerbach. Apoi se duse la catedră, deschise poşeta şi scoase o batistă.

— Sper că n-o să fii atât de prost încât să spui la cineva – zise ea, în timp ce-şi tampona colțul gurii. Ți-a plăcut?

Constantin rămăsese în picioare prostit, ridicol, cu şlițul desfăcut.

— Da… Silvia, îngăimă el încheindu-şi, stângaci, şlițul.

— Uite ce e, băiatule! Indiferent ce s-a întâmplat între noi, şi orice s-ar mai întâmpla de acum încolo, eu sunt pentru tine tot tovarăşa profesoară. Ce, ai impresia că eşti deja bărbat? Nu ştii nimic despre sex şi despre femei. Aşa că poartă-te cuviincios.

Râse. Apoi, cu voce aspră:

— Ai înțeles?

— Am înțeles tovarăşa profesoară.

……

Povestea lor dura de două luni. Se apropia vacanța de vară. Ultima vacanță de vară a lui Constantin Zisu, înainte de a termina Liceul Militar. Urma şcoala de ofițeri sau Academia Militară. Nu ştia că viața lui avea să o ia în altă direcție.

Relația cu Silvia Ferencz îl tranformase, făcuse din el aproape un bărbat. Devenise sigur pe sine, colegii nu mai râdeau de originea lui modestă. Devenise un fel de lider de opinie. Nimerise într-o clasă cu copii de ştabi de la Bucureşti. Miniştri, directori, generali din Ministerul Forțelor Armate îşi trimiseseră fiii sau nepoții la Liceul Militar, ca să-i îndepărteze de tentațiile Bucureştiului. Erau răi şi scârboşi, dar iuți la minte şi descurcăreți în orice situație. Observaseră atenția pe

care Silvia Ferencz i-o arăta lui Constantin Zisu, dar şi seriozitatea cu care el învăța la filosofie. Îl ironizau mereu, dar cu oarecare respect. Niciunul nu reuşise să intre în grațiile „periculoasei" profesoare. Fantasma ei le bântuia tuturor imaginația şi visurile neruşinate de adolescenți, dar niciunul nu ajunsese atât de aproape de ea, ca Zisu.

— *„Sylvia's mother says: Sylvia's happy"* , îi fredona ironic Viorel Hossu, un şmecheraş simpatic, refrenul cunoscutei melodii a formației Doctor Hook and Medicine Show.

— Eşti mort după ea, Costele, dar n-ai nicio şansă, moşule! Şi noi suntem în limbă, dar sunt alții la rând. Iar buldogul de Loți o păzeşte zi şi noapte.

Silvia Ferencz avea o reputație fabuloasă. Zeci de poveşti despre scandalurile ei amoroase circulau prin liceu, colportate şi îmbogățite de vreo cinci contingente de elevi. Avea 34 de ani şi era măritată cu colonelul Laszlo Ferencz (Loți), şeful infirmeriei. Loți avea vreo 50 de ani şi era urât ca dracul. Se pare însă că mariajul lor era formal. La concluzia asta ajunsese Constantin Zisu, după mai multe escapade la locuința Silviei, când colonelul era de gardă. Nimic din comportamentul profesoarei de filosofie nu trăda vreo umbră de teamă că soțul ei ar putea veni pe neaşteptate, deşi blocul cadrelor era foarte aproape de liceu. Constantin pleca din unitate după ora stingerii, spunându-le colegilor că are o gagică pe Valea Târsei. Santinela îl lăsa să treacă, pentru un pachet de Naționale. Silvia îl primea surâzătoare, într-un capot subțire, de fiecare dată altul, şi nimic pe dedesubt.

— Săru'mâna tovarăşa profesoară! Începuseră, de fapt, să se tutuiască (adică el pe ea), dar aceste cuvinte erau un fel de cod, o perversiune secretă, care pe ea o excită la culme. Constantin îi prinsese slăbiciunea şi, de multe ori în clasă, la ora de filosofie, ridica fără motive mâna şi rostea tare: „Tovarăşa profesoară!" Silvia tresărea tulburată, vizibil pentru el, insesizabil pentru ceilalți şi, cu o numai de el ştiută încordare a buzelor, îi spunea autoritar: „Da, Zisule, spune!" era un joc erotic, o perversiune la vedere, care îi încărca pe amândoi de dorințe până sâmbătă seara. Uneori nu rezistau. Îşi dădeau întâlnire din priviri şi se întâlneau în cabinetul de filosofie. Se devorau pătimaş, sălbatic, excitați de spaima că oricând putea să bată cineva la uşă. Constantin învățase o mulțime de soluții tehnice pentru a face sex în orice loc, în orice împrejurări, iar Silvia părea mulțumită de performanțele lui.

Aşadar, Silvia îl întâmpina de fiecare dată în capot şi fără lenjerie intimă. De câte ori spunea el „Săru'mâna tovarăşa profesoară", pielea ei se înfiora, iar ochii i se aprindeau. Îşi deschidea capotul, îl lăsa să-i alunece de pe umeri şi, goală ca o statuie, îi poruncea:

— Vino Zisule, să-ți arăt Fenomenologia Spiritului.

— Hegel e interzis, şoptea el, explorându-i pântecul cu buzele.

— Şi ce facem noi e interzis, dar prinde bine în viață, răspunde ea, în timp

ce-şi desfăcea picioarele.

Se bucurau toată noaptea unul de celălalt, luând-o de la capăt, iară şi iară, până dimineața la cinci, când el trebuia să meargă în unitate, să nu-l dea absent la apelul de dimineață. Stăteau mult de vorbă, despre viață, despre dragoste, despre moarte, despre filosofie chiar. „Au fost cele mai consistente şi mai temeinice cursuri de filosofie pe care le-am învățat" – avea să-i mărturisească el, peste mulți ani, unui prieten. „Nimic din ce mi-a spus această femeie n-am uitat."

Într-o seară, Silvia Ferencz a primit un telefon. S-a uitat la ceasul din perete, s-a ridicat de pe Constantin şi a ridicat receptorul. După o clipă, uşor descumpănită, l-a astupat cu mâna, a întors capul spre Constantin şi i-a spus:

— Vrei să treci dincolo, te rog?

— Da, tovarăşa profesoară, a încercat el vechea glumă, dar, din privirea ei, a înțeles că n-are efect. Telefonul greu, de ebonită neagră, avea o rezonanță puternică, iar distanța de măsuța pe care fusese aşezat era destul de mică. Lui Constantin i se păruse că aude în receptor o voce bărbătească, vorbind ruseşte. Înainte de a închide uşa de la hol, a auzit-o pe Silvia vorbind, într-adevăr, ruseşte. După zece minute l-a chemat.

— Să continuăm cu Immanuel Kant.

— „Cerul cu stele deasupra mea, legea morală în mine" – râse el.

— Ce-ai zice de Critică Rațiunii Pure?

— Mai bine să continuăm de unde am rămas.

— Pajaluista, comandă ea, încălecându-l.

— Unde-ai învățat ruseşte? – întrebă el într-o doară, în timp ce ea îşi căuta poziția cea mai eficientă.

— La facultate era obligatorie. Şi am făcut şi Institutul Maxim Gorki.

— Asta vă învăța pe voi acolo?

— Şi asta, şi asta, şi asta, râse ea excitată, în timp ce se mişca ritmic, din ce în ce mai repede.

Noaptea aceea a fost, parcă, mai puțin reuşită. Ceva nedefinit o umbrise. Dimineața, în timp ce se încheia la veston, Constantin a întrebat-o:

— Cine era la telefon, aseară?

— O prietenă de la Moscova. A venit în Bucureşti şi m-a sunat.

— O prietenă? Mi s-a părut că aud o voce de bărbat.

— Ți s-a părut, într-adevăr, i-a spus Silvia, nefiresc de tăios.

Telefonul acela nu i-a ieşit din minte lui Constantin toată ziua. Era, de fapt, una din enigmele care aveau să fie descifrate mai târziu.

VI

Angajamentul

În clasă se făcu linişte. Profesorul Drăgan intră cu paşi mari, închise uşa cu zgomot, aruncă de la distanţă catalogul pe catedră şi, ca de obicei, le spuse, cu voce tunătoare, în loc de bună ziua:

— Pe cine futem astăzi?

Era formula lui de deschidere a "ostilităților", la toate clasele la care preda fizica. Stilul acesta camaradesc nu-i ştirbea cu nimic autoritatea, dimpotrivă. Elevii îl iubeau şi învățau pe rupte. De altfel, nici nu aveau de ales. Era înalt, robust, bronzat, cu alură de sportiv. Ochelarii cu ramă de baga aurie şi tunsoarea modernă, cu chică, îi dădeau un aer de vedetă nonconformistă. Avea 30 de ani şi făcea ravagii printre profesoarele din liceu, chiar şi printre cele măritate. Ca profesor, era de o exigență extremă, dar acest lucru era suportat cu stoicism de elevi, pe care-i trata ca pe nişte bărbați. Era diriginte la clasa lui Zisu.

— Măi băieți, eu nu vă oblig să învățați fizică, dar n-aveți încotro, pentru că altfel vă las repetenți – le spusese el, la prima oră de fizică, în clasa a IX-a. Şi mi-ar părea rău. Pentru că eu sunt plătit ca să vă învăț fizică, iar dacă vă las repetenți înseamnă că n-am reuşit. Ar fi un eşec pedagogic pentru mine... Ştiți de ce zicea Lenin: "Învățați, învățați, învățați!"? Pentru că era bâlbâit . Eu nu sunt bâlbâit, aşa că vă spun o singură dată. Sunt sigur că o să ne înțelegem, pentru că altfel ați belit-o..."

Expresia lui "Pe cine futem azi?" era celebră. Iar pentru Drăgan devenise un fel de parolă, sau de slogan publicitar. Odată a suplinit nişte ore de fizică la un liceu civil din localitate, la o clasă de uman, unde nu erau decât fete. Mihai Drăgan a uitat că nu se află printre cadeții de la Liceul Militar şi, din reflex, a folosit aceeaşi formulă. Fetele au rămas încremenite. Dar şi Drăgan. A reparat-o repede, cerându-şi scuze şi explicându-le cu umor cum de s-a întâmplat...

Ca niciodată, dirigintele avea un aer uşor absent. Pe față i se citea îngrijorarea. Aştepta, parcă, nerăbdător, să se termine ora. După ce sună de ieşire, îi spuse lui Constantin să rămână puțin în clasă.

— E lată, Zisule. Te paşte exmatricularea.

Constantin păli.

— Ce-am făcut?

— Ştii foarte bine ce-ai făcut. Dar prostia mare e că ai vorbit cu cine nu trebuie.

Lui Constantin îi pieri graiul. Nu-i spusese decât lui Dinu despre relația lui cu Silvia. Nicolcea Dinu. Era cel mai bun prieten al lui, singurul lui confesor.

— Tu nu ştii că aveți un informator în fiecare clasă?

Constantin realiza, dintr-o dată, toată grozăvia situației. S-a terminat totul. Viitorul, cariera, totul. Şi părinții, ce vor zice? De ce nu e la şcoala de ofițeri? De ce l-au dat afară? Îl şi auzea pe tată-său, bătrânul Gheorghe Zisu: "Ce ți-am zis eu, Costică?... Ne-ai făcut de râs, măi băiatule!"... Dar rudele? Dar foştii colegi de la generală, pe care-i umilea în fiecare vacanță, când se întorcea acasă, prin

apariția în uniforma strălucitoare, de cadet? Era considerat cineva în localitatea aceea prăfuită, Filiaşi, un fel de comună cu pretenții de orăşel. Şi acum, dintr-o dată, totul se năruia că nu castel de cărți. "Mai bine mă omor decât..."

— Nu-i adevărat. Nu poate fi adevărat.

— Ba da, deşteptule! Prietenul tău, Nicolcea, i-a raportat colonelului Albu, şeful lui.

Colonelul Albu era CI-stul liceului, ofițerul de contrainformații. Era un tip bonom, curvar şi iubitor de petreceri. Spre deosebire de ceilalți ofițeri, se făcea că nu observă atunci când întâlnea elevi fără bilet de voie în oraş. Ba, mai mult, se întâmpla să-i invite la o bere sau la o vodcă, dacă aceştia dădeau peste el în vreo cârciumă. Le spunea bancuri porcoase şi-i trăgea de limbă. Elevii îl simpatizau, deşi ştiau cine e şi cu se ocupă. Profesorii însă îl ocoleau cu grijă sau se limitau la relații stricte, de serviciu.

— O să fiu dat afară, tovarăşe diriginte?

— Nu ştiu. Mai ai o şansă... Având în vedere că, peste o săptămână, o să dai bacu'... Dar nu ştiu dacă e într-adevăr o şansă sau va fi marea greşală a vieții tale.

— Ce vreți să spuneți?

— Nimic... Vezi că zilele astea or să vă cheme pe amândoi la Comandament. Pe tine şi pe Silvia Ferencz.

— Ce mă sfătuiți tovarăşe diriginte?

— Dacă mă întrebai acum câteva luni, aş fi ştiut să-ți răspund. Acum nu ştiu. Vei fi chemat la o discuție foarte importantă la care ți se va propune ceva... Nu ştiu dacă "propune" e termenul potrivit...

— Şi...?

— Şi mai departe te descurci tu... Sper să te descurci... Baftă.

Sunase de intrare. Elevii aşteptau respectuoşi la uşă. Între timp, venise şi "Fosilă", profesorul de biologie, un bătrânel cu fața zbârcită ca un pergament medieval. De fapt, îl chema Onosă Dumitru.

— Ți-am lăsat catalogul pe catedră, îi spuse Drăgan, în timp ce se îndrepta cu paşi gigantici spre cancelarie.

VII

Liceul vuia. Scandalul relației amoroase dintre profesoara de filosofie Ferencz Silvia şi elevul-sergent Zisu Constantin din clasa a XII-a B ieşise la iveală. Dezorientarea era generală, şi printre profesori, şi printre elevi. În cancelarie erau zilnic şedințe de consiliu, în care se dezbătea cu aprindere cazul, fără să se poată lua vreo decizie, nici în privința "tovarăşei Ferencz", nici în cea a elevului. Profesorii se împărțiseră în două tabere: pro şi contra Silviei Ferencz. Pro erau bărbații, care încercau să-i găsească unele circumstanțe atenuante.

Mulți dintre ei trecuseră prin patul Silviei şi, probabil din cavalerism, încercau să-i ia apărarea. Femeile tunau şi fulgerau împotriva ei şi-i cereau directorului Manoliu să o înlăture din liceu. În privința băiatului, toți erau unanimi în a-l considera o vicimă a "nimfomanei" şi "bestiei".

Constantin Zisu ajunsese vedeta liceului. Nimeni nu-l crezuse în stare tocmai pe el, tocilarul provincial, să aibă şi să întrețină atâta timp o relație cu o femeie. Şi ce femeie! Toți îl invidiau şi ar fi vrut să fie în locul lui, chiar cu riscul de a fi exmatriculați.

Doar Constantin Zisu n-ar fi vrut să fie în propria piele. Era speriat de moarte. Îi era frică de judecata oamenilor, de sărăcia la care trebuia să se întoarcă, dacă va fi exmatriculat acum. Tocmai acum... Stătea acolo, în fața biroului C.I. al colonelului Albu şi aştepta să iasă Silvia. De o oră stătea acolo. Prin uşă răzbăteau din când în când vocile lor, dar nu le desluşea cuvintele... Uşa era capitonată. La un moment dat, nu i-a mai auzit. Preț de vreo zece minute a ascultat încordat, încercând să ghicească ce se întâmplă dincolo. După care uşa s-a deschis şi în prag a apărut Silvia Ferencz, iar în spatele ei colonelul Albu care o conducea la ieşire. Îmbrăcată într-un deux-pieces de culoare închisă care semăna cu o uniformă, Silvia avea un aer oficial, dur. Părul ei arămiu – auriu, retezat, contrasta însă armonios cu bleumarinul costumului, iar croiala severă a hainelor îi punea şi mai mult în evidență feminitatea debordantă. Avea genunchii uşor înroşiți şi-şi tampona colțul gurii cu batista. Constantin recunoscu gestul şi-şi dădu seama ce se întâmplase. Ciudat, nu era gelos. Dimpotrivă, în suflet îi încolți un licăr de speranță. Poate că Silvia rezolvase ceva... cu argumentele ei infailibile. Se uită la ea cu recunoştință. Silvia îi aruncă, la rându-i, o privire scurtă. Rece, însă, şi parcă încărcată de reproş. Sau poate i se păruse. Trecu pe lângă el grăbită, punându-şi batista în poşetă.

— Intră, mânzule! – îi spuse colonelul Albu, făcându-i cu ochiul. C.I.-stul era voinic şi rotofei, ceva mai înalt decât el, cam la un metru şaptezeci. Avea fața uşor congestionată, cravata strâmbă şi ultimul nasture de la veston descheiat. Îl pofti pe Constantin la birou şi îi puse o hârtie în față.

— Semnează asta... Sau discutăm altfel.

Vocea colonelului nu mai avea nimic conciliant. Dimpotrivă, suna înspăimântător şi implacabil, făcându-l pe Constantin să se simtă ca un vierme. Chipul C.I.-stului căpătase un aer diabolic, ochii îi scăpărau duşmănoşi, iar gura îi era schimonosită de un rictus disprețuitor, hidos.

— Dacă eşti băiat înțelegător o să ajungi mare.

Constantin Zisu citi titlul formularului pe care urma să-l semneze: ANGAJAMENT...

VIII

Revin, totuşi, la moartea lui Dumitru Ţinu, încercând să-mi clarific nişte nedumeriri. Citesc în "Naţional"-ul din 3 ianuarie:

"Martorii accidentului, şoferul unei Dacia şi echipajul de pe un utilaj de deszăpezire a arterei, susţin că autoturismul condus de Dumitru Ţinu, Volvo cu numărul B-40-DTN, şi-a schimbat brusc direcţia de deplasare, a pătruns pe contrasens, după care a părăsit partea carosabilă şi s-a răsturnat în imediata vecinătate. De altfel, acestea sunt şi concluziile trase de poliţişti după primele cercetări. Locul accidentului, pe raza satului Româneşti, judeţul Prahova, undeva la aproximativ 400 de metri înainte de popasul cu acelaşi nume, a fost analizat îndelung de anchetatori, iar verificările duc spre cele trei ipoteze. Dumitru Ţinu rula dinspre Bucureşti către Ploieşti. Din câte am putut afla, ziaristul a întâmpinat Noul an alături de soţia sa, Tamara, de fiica sa, Ana – Maria, şi de nepoţica sa în vârstă de numai şase luni, Ana Maria, iar dimineaţă a pornit către Predeal pentru a schia. Cel puţin aşa ştiu apropiaţii şi, de altfel, din declaraţiile acestora reiese că aşa făcea în prima zi a fiecărui an. Se presupune că, în momentul accidentului, Dumitru Ţinu se îndrepta către casa din Breaza pentru a-şi lua echipamentul de schiat. Din nefericire, nu a mai apucat.

Este posibil ca Dumitru Ţinu să fi adormit la volan, însă această ipoteză este contrazisă de rude, care afirmă că acesta s-a culcat la puţin timp după miezul nopţii. A doua ipoteză pune accidentul pe seama unei cauze medicale, mai precis, pe seama unui infarct miocardic, însă, din câte ştim, acest aspect nu a fost confirmat de autopsie, iar cea de a treia ipoteză, şi poate cea mai plauzibilă, plasează autoturismul ziaristului în faţa unui bloc de gheaţă sau a unei porţiuni acoperite cu polei. În cazul blocului de gheaţă, maşina ar fi putut fi deviată brusc, iar în cazul porţiunii acoperite cu polei, autoturismul ar fi putut derapa. În ambele cazuri, indiferent de viteză, controlul asupra direcţiei de mers ar fi fost greu de stăpânit şi ieşirea în decor greu de evitat. Maşina nu prezintă avarii deosebite, însă ea a întâlnit şanţul de pe marginea drumului. Aşa se explică faptul că maşina s-a răsturnat şi a rămas pe o parte. Dumitru Ţinu nu era asigurat cu centura de siguranţă. el a fost scos din maşină de martorii amintiţi mai sus. Ieri, expertiza tehnică efectuată de specialiştii prahoveni a confirmat faptul că autoturismul era în perfectă stare de funcţionare. (Aurelian Mihai)"

Reţin, deocamdată, că martorii accidentului au fost şoferul unei maşini Dacia şi echipajul unui utilaj de deszăpezire. Şi mai reţin, din rapoartele poliţiei apărute în presă, că în maşina lui Ţinu nu s-a găsit **nicio urmă de sânge.** Nu sunt specialist, dar faptul mi se pare inexplicabil. Cum să nu curgă nicio picătură de sânge? Chiar niciuna? În "Evenimentul zilei" din aceeaşi zi (3 ianuarie), Lelia Munteanu (redactor şef adj. la "Adevărul") dă o explicaţie, pur şi simplu... ştiinţifico-fantastică: *"Toată scena accidentului în care a murit Dumitru Ţinu a fost văzută, prin oglinda retrovizoare, de un şofer care conducea în faţa sa. Probabil că a vrut să depăşească o maşină care deszăpezea şoseaua. Dezechilibrându-se din*

cauza unui morman mare de zăpadă, maşina a intrat pe contrasens şi apoi în şanț. Nu ştim încă dacă s-a răsturnat. Domnul Ținu a fost scos imediat din maşină de persoana care îl văzuse în oglinda retrovizoare, ajutată de şoferul maşinii de deszăpezire. Aşa se explică de ce au fost urme de sânge lângă maşină, şi nu în interior. A murit foarte repede. Probabil instantaneu, din cauza leziunilor cranio-cerebrale".

Cum adică "a murit prea repede"? Şi dacă a murit prea repede, ce? Adică n-a apucat să sângereze din momentul impactului până când martorii l-au scos din maşină, sau cum? Întrebarea e alta: nu cumva era mort? Şi dacă era mort, cu cât timp înainte murise? Îndrăzneşte cineva să întrebe mai departe?

.....

Nu era mort, aflu în ziua următoare din "Jurnalul Național"! A murit la vreo zece minute după ce a fost scos... de sub maşină. Avea capul sub roata din dreapta-spate şi era atât de desfigurat încât nu a putut fi recunoscut. I-au aşezat trupul – scrie în "Jurnal" – pe marginea şanțului, cu capul în sus şi cu picioarele în jos. Era viu! *"Apoi am pus mâna pe mobil şi am chemat mai întâi Salvarea, apoi Poliția, apoi Pompierii. După 8 – 10 minute a murit. Poliția a ajuns în 7 minute, apoi Salvarea a ajuns în 22 de minute, când nu a mai putut decât să constate decesul" (*Daniela Ivan – ***"Când l-am scos de sub maşină trăia"***). Declarația ar fi fost dată de un oarecare Aurelian Deaconu, şeful utilajului de deszăpezire aparținând Administrației Naționale a Drumurilor.

Primele concluzii extrase din analiza probelor nu lămuresc nici ele lucrurile. Iată ce declară, pe 8 ianuarie, Valentin Gheorghiu, secretarul comisiei de medicină legală a MSF: *"În urma autopsiei medico-legale s-au constatat leziuni meningo-cerebrale grave, incompatibile cu viața. Aceste leziuni au constat, printre altele, în fractura bazei craniului, hemoragie meningo-ventriculară, contuzii de trunchi cerebral şi cerebel şi alte leziuni asociate. Având în vedere severitatea acestora, se poate aprecia că, indiferent de momentul şi modalitatea intervenției medicale, şansele de supraviețuire erau practic nule. Prin urmare, nu se pot reține niciun fel de erori în acordarea asistenței medicale la fața locului. Cantitatea mică de sânge din căile respiratorii superioare s-a datorat aspirației de sânge provenit din fracturile craniene în stadiul terminal, nu a dus la deces prin ea însăşi, cauza decesului fiind leziunile amintite mai sus. Leziunile s-au produs în momentul în care ziaristul s-a lovit cu capul de plafonul autoturismului, de bord şi de portieră, în niciun caz prin strivirea de către maşină."*

Nimic din toate acestea nu mă convinge că a fost un accident "curat". Pentru că nimic nu-mi dă un răspuns credibil la întrebarea: De ce, în maşina lui Dumitru Ținu, nu s-a găsit nicio picătură de sânge? Nici măcar una!

IX

Tovarăşul Makarov

Bucureşti, 16 martie 1965. Redacția ziarului "Secera şi ciocanul" de pe Calea Victoriei. Biroul lui Constantin Zisu, redactorul şef, se află la etajul şase.

— Poftiți, tovarăşe Makarov, îl întâmpină amabilă secretară pe rusnacul robust, tuns scurt şi având o cicatrice de aproape cinci centimetri pe frunte, aproape de tâmpla stângă. Ca de obicei, era îmbrăcat în haină de piele. Mai fusese pe acolo. Corina ştia că e o persoană extrem de importantă pentru şeful ei, de aceea era uşor emoționată. Tovarăşul Zisu vă aşteaptă. Străinul intră.

— Salut tovarăşe.

— Bine-ați venit! Luați loc... Corina, două cafele, te rog, şi vodcă. Adu şi două pahare cu apă minerală.

— Am veşti proaste, Constantine, zise rusul, cu voce gravă. Lucrurile nu merg tocmai bine. Gheorghiu-Dej începe să ne facă greutăți, va trebui să ne luăm nişte măsuri.

— Eu ce trebuie să fac? – întrebă Constatin, uşor îngrijorat.

— Tu trebuie să rămâi acolo unde eşti. S-ar putea să fii schimbat, dar pentru scurtă vreme...

Făcu o pauză. Apoi, observând panica din ochii lui Constatin, continuă:

— Linişteşte-te, o să fii ceea ce eşti acum, ba chiar mai mult, ca un adevărat fiu al poporului...

Makarov râse.

— Cafelele dumneavoastră – se auzi glasul Corinei, care aducea, pe o tavă, cafelele şi vodcă. V-a sunat tovarăşul Roman de la Centru, tovarăşe Zisu. Ce-i spun?

— Spune-i că-l sun eu, după ce termin... Sunt într-o şedință.

— Vor să te pună în gardă tovarăşe, zise rusul, după ce ieşi secretara. Urmează executarea ta. Pentru puțină vreme, ți-am spus. Vei fi o victimă a conjuncturii politice, dar se va constata că au greşit şi te vor reabilita cu surle şi trâmbițe. Ha, ha, ha!

Constantin sesiză că Makarov i se adresa cu "tovarăşe" numai în prezența altor persoane sau când voia să fie ironic. Era un tip deştept acest Serghei Makarov. Fără motiv, ziaristului îi veni să-l întrebe cum căpătase cicatricea aceea de lângă tâmplă, dar Makarov îi deturnă gândurile:

— Vezi să nu faci greşala să accepți vreo funcție politică, pentru că rişti să intri în bătaia puştilor – continuă el. Funcțiile astea sunt efemere şi nu ştii niciodată din ce direcție te loveşte glonțul... Ce face Liudmila?

— Îşi vede de rapoartele ei. Ne înțelegem bine.

— Vezi, să nu divorțezi de ea, decât atunci când îți spunem noi... Dacă va fi cazul...

— S-ar putea să fie cazul?

— În ceea ce te priveşte, nu cred. Vor fi însă nişte evenimente... Stai liniştit. Vom fi pe aproape. Makarov dădu peste cap paharul mare, plin ochi cu vodcă. Apoi se ridică.

— A, era să uit... Sărutări fierbinți de la Silvia...

Râse. Constantin tresări şi zâmbi stânjenit.

— Unde este, acum?

— Se plimbă prin lume. Acum e la Sofia, într-o delegație de pace. Salutări, tovarăşe Constantin.

Serghei Makarov părăsi biroul fără să se fi atins de cafea.

X

Pe Silvia Ferencz o mai întâlnise o singură dată, după scandalul din liceu. Inițial, ea fusese mutată disciplinar la liceul militar de la Câmpulung Moldovenesc, după care, nu se ştie prin ce miracol, prin ce relații, direct în Bucureşti, la Academia Ştefan Gheorghiu, ca asistentă universitară.

El, Zisu, nu fusese exmatriculat. Îi scăzuseră două puncte la purtare. A ajuns la Şcoala de ofițeri de la Sibiu, la arma infanterie. După doi ani a fost clasat medical din cauza unor probleme cardiace: hipertensiune arterială. Între timp, se afirmase că tânără speranță la revista şcolii, "Gânduri ostăşeşti". Articolele şi poeziile publicate aici au fost, fără îndoială, un argument în primirea lui la Institutul Maxim Gorki de la Moscova, dar simțea că tot timpul cineva îi netezea calea. Acest lucru nu putea fi străin de angajamentul pe care îl semnase atunci, în biroul colonelului Albu. Uneori, se gândea că nici Silvia Ferencz (care între timp divorțase) nu era străină de traiectoria asta a lui.

Trecuseră trei ani de la terminarea liceului. Constantin Zisu avea acum 21 de ani şi era în anul întâi la Insitutul Maxim Gorki din Moscova. Într-o zi, a fost vizitat de... Silvia. I-a zâmbit oarecum complice, dar distant, foarte distant, după care l-a îmbrățişat. Constantin a vibrat din tot corpul. A simțit, însă, în acelaşi timp, că între ei nu mai putea fi nimic. Era altă Silvia.

— Ai crescut, Zisule. Te-ai făcut bărbat. Silvia impunea atâta distincție şi autoritate, încât lui Constantin nu-i venea să creadă că o avusese pe femeia asta în brațe, că făcuse dragoste cu ea, că se destrăbălaseră împreună. Silvia era din nou un mister intact.

— A venit vremea să achiți facturile, Constantine... Angajamentul...

— Ştiai de el?

— Cum să nu ştiu, măi copile? Doar eu te-am adus acolo.

— Atunci, de ce...?

Brusc, îşi aduse aminte de momentul în care Silvia părăsea biroul colonelului Albu... Nu mai înțelegea nimic.

— Viața e mult mai complicată decât o putem exprima noi în cuvinte... Intri

într-un joc, ți se pare că îl stăpâneşti, pe urmă îți dai seama că regulile lui sunt mult mai puternice şi că el te controlează pe tine, nu tu pe el. Atunci, începi să furi, să trişezi. Acolo, în liceu, tu erai ținta misiunii mele, dar ceea ce am trăit împreună a fost în afara jocului. M-am bucurat de-adevăratelea de acele clipe, le-am furat, te-am iubit... Boul ăla de Albu era un C.I.-st mărunt, un pion pe tabla de şah. El nu ştia ce joc fac eu şi nici că el face parte din scenariu. L-am lăsat să creadă că el e jucătorul, că el mă şantajează pe mine şi că eu cedez... Te-am adus unde trebuia să te aduc, dar cu mâna lui. Înțelegi ceva?

— Nu înțeleg nimic. Sunt, pur şi simplu, amețit. Şi mi-e frică.

— Nu trebuie să-ți fie frică. Dar nici nu mai poți da înapoi. Trebuie să te însori.

— Să mă însor? Cu cine? Şi de ce?

— Pui prea multe întrebări deodată. O cheamă Liudmila Andreevna şi este din Vladivostok. E frumoasă. Ai voie să te îndrăgosteşti de ea. Motivul acestei căsătorii ai să-l înțelegi mai târziu.

— Care-i rolul meu, de fapt, în toată povestea asta? Ce trebuie să fac?

— Nimic deosebit. Să execuți, din când în când, nişte ordine... Nu-ți imagina că e ceva ca la armată. E o chestie subtilă, diplomatică. Pentru asta ai fost ales şi pregătit.

— Pregătit?

— Da, puiule. S-a investit în tine. Şi se va mai înveşti încă. Dar acum a sosit momentul să te însurăm.

.....

S-a căsătorit cu Liudmila la Moscova, fără multe formalități. Şi, mai ales, fără cununie religioasă. Pe vremea aceea (era în 1962) nici nu se punea problema. Liudmila era o fată frumoasă şi plină de viață. Cam prea plină de viață pentru un om grav şi introvertit ca Zisu... Nu s-a apropiat niciodată sufleteşte de ea... Era o căsătorie formală, de serviciu, pe care nu o dorise, dar nici nu o putea desface. Căsătoria aceasta făcea parte din misiune.

XI

Destituirea

Makarov avusese dreptate. I se pregătea debarcarea. De aceea îl căutase Vladislav Roman, să-l pună în gardă. Totul pornise de la schimbarea orientării politice a lui Dej, mai exact îndepărtarea de Moscova. Mai mult, se strângeau relațiile cu Iugoslavia, ceea ce Leonid Brejnev nu era prea dispus să digere. Cu un an în urmă, în iunie, Consiliul de Stat ratificase acordul privind proiectul româno-iugoslav Porțile de Fier, iar la începutul lui septembrie avusese loc, la Sip şi Gura Văii, festivitatea de inaugurare a lucrărilor.

Trupele ruseşti, staționate în România de la încetarea războiului, tocmai plecaseră. Ultimii soldați ai Armatei Roşii părăsiseră România în cursul aceluiaşi an. Expirase termenul de douăzeci de ani, impus de ruşi, pentru plata despăgubirilor de război, iar Gheorghiu Dej nici nu voia să audă de vreo prelungire. Îndurase prea multe umilințe de la "marele prieten de la Răsărit". Dar acum Gheorghiu Dej era foarte bolnav. Gurile rele spuneau că fusese iradiat la Moscova, în ianuarie, când fusese la o şedință a Comitetului politic consultativ al Tratatului de la Varşovia. Bătrânul (care nici măcar nu era foarte bătrân, avea doar 64 de ani) nu mai avea mult de trăit, asta era clar. Îşi desmnase, de altfel, şi "moştenitorul", pe Nicolae Ceauşescu. Acesta tocmai împlinise 47 de ani.

Era 17 martie 1965. Cu o zi înainte, Constantin Zisu a fost cu Liudmila la premiera filmului "Pădurea spânzuraților". Seara, târziu, primise un telefon acasă. L-au anunțat că postul lui fusese desființat. Nu mai exista funcția de redactor şef, se constituise un fel de colegiu director, din care el nu făcea parte. În compensație, i s-a acordat o vacanță de trei luni, pe care putea s-o petreacă cu familia, oriunde voia el. Bineînțeles, în țară.

Îl întrebase pe Roman de ce a fost trecut pe linie moartă.

— Nevastă-ta e rusoaică, Zisule. Ăsta-i motivul. Nu vezi că s-au schimbat vremurile? Divorțează, omule, că şi-aşa ai luat-o din obligație, ca atâția alții.

— Nu pot. O iubesc – mințise Constantin.

A doua zi s-a trezit devreme, ca de obicei. Din reflex s-a gândit la tema de editorial, dar şi-a dat seama că nu mai este redactor şef. Nu mai era nimic. A zâmbit amar.

Îi lipsea munca de redacție. Nu-şi găsea locul. Liudmila dormea. Lucrase până noaptea târziu la rapoartele ei ciudate. Făcea parte din Forul Mondial al Tineretului de la Moscova, care "chemă tineretul de pe toate continentele să-şi unească forțele în lupte, pentru o lume fără războaie, fără colonialism şi imperialism...". "Ce porcărie! – îşi spuse. Ce viață mizerabilă!"

La radio se comentau festivist lucrările Marii Adunări Naționale. Îl cuprinse revolta şi scârba. Se îmbrăcă şi ieşi. Merse pe jos până la Athénée Palace. Intră în salon şi întrebă de Mimi. Era de serviciu.

— Da, camarade. Ce să-ți dea fetița ta scumpă, care te iubeşte?

— Pe tine. Dar vreau un coniac înainte. Dublu.

Mimi era o fată de 2o de ani, pe care el o adunase de pe stradă. O ajutase să-şi schimbe viața, îi găsise de lucru. Datorită lui lucra la Athéneé Palace. Iar Mimi era recunoscătoare şi disponibilă oricând, pentru el. Din când în când, făceau sex într-o cameră de hotel, de la care ea avea întotdeauna cheia.

Apelativul "camarade", cu care i se adresa Mimi, era o formă de complicitate amoroasă între ei. Cu un an în urmă, când ea venise la el, la birou, "recomandată" de un tovarăş activist, care o făcuse poştă cu şoferii de la C.C., pentru 100 de lei, se aşezase, timidă şi speriată, într-un colț al fotoliului uriaş, de

pluş roşu. Se pregătea pentru o nouă umilință care, de altfel, nu mai avea nicio semnificație pentru ea. Era orfană de ambii părinți şi mai avea de crescut doi frați minori. Constantin Zisu era un nume respectat şi temut printre activişti şi "camarila" lor de curve plătite. Se simțeau onorați să-i furnizeze, din când în când, câte o fetiță "talentată", care trecuse de toate probele tehnice. În felul acesta, "tovarăşii" se simțeau oarecum protejați de integritatea incomodă a lui Constantin Zisu, care le crease multe probleme. Mimi era, deci, cu "CTC-ul" la zi şi primise dispoziții speciale, să dea tot ce are mai bun.

Redactorul şef o intimidase, însă. "Ce doriți să vă fac, tovarăşe Zisu?" – l-a întrebat ea, copleşită de importanța misiunii.

Constantin tresărise, curentat, parcă de o amintire, a privit-o cu asprime şi i-a spus: "Să nu-mi mai spui niciodată aşa." "Dar cum să vă spun, tovarăşe Zisu?" – l-a întrebat ea, repetând greşala. Constantin a izbucnit în râs. Un râs sincer, adevărat, care a făcut-o pe Mimi să se simtă mai în largul ei. Constantin s-a aplecat spre ea, a mângâiat-o pe obraz şi, cu o blândețe care pe Mimi a impresionat-o, i-a şoptit: "Spune-mi »camarade»". Fetei i-a plăcut cuvântul. Rostirea lui o făcea, nu se ştie de ce, să se simtă mai importantă. De atunci, numai aşa i-a spus.

Constantin bău paharul până la fund.

— Mai vrei? – îl întrebă Mimi, atentă la gesturile lui.

Constantin scutură din cap.

— Spune-mi Mimi, tu mă iubeşti pe mine?

— Da, camarade. Mimi se uită în jur, se descheie la bluză şi îşi apropie de el bustul semidezgolit.

— Vrei să-ți dovedesc?

Urcară cu liftul până la ultimul etaj, unde era camera "secretă". Mimi intră în baie şi, după zece minute, ieşi goală-goluță, proaspătă şi parfumată. Îl găsi pe Constantin pe pat, cu fața în palme.

— Nu te dezbraci, camarade? Sau vrei... specialități?

Constantin ridică privirea spre ea. Ochii lui erau scăldați în lacrimi.

— Ce bună eşti tu, Mimi. Eşti cel mai bun om de pe lume.

Începu să plângă în hohote. Mimi îl luă în brațe... Stătură aşa, înlănțuiți, el plângând, ea mângâindu-l pe creştet, ca pe un copil, mai bine de o oră. Nu făcură sex. La radio, vocea crainicii de la ştiri anunța: "Marea Adunare Națională l-a ales ca preşedinte al Consiliului de Stat pe tovarăşul Gheorghe Gheorghiu – Dej. În funcția de preşedinte al Consiliului de Miniştri a fost ales tovarăşul Gheorghe Maurer, iar tovarăşul Ştefan Voitec a fost ales preşedinte al Marii Adunări Naționale..." Reveni la realitate. Nu înțelegea toată această mascaradă a Marii Adunări Naționale, când, se ştie, Dej era pe ultima sută de metri.

O privi cu recunoştință pe Mimi şi ea înțelese. Nu era nevoie de cuvinte. Plecă spre casă fără plăcere, dar uşurat. Dormi neîntors, până a doua zi.

XII

Radioul, prietenul lui, îi anunța ştirile: "Astăzi, 19 martie, a încetat din viață tovarăşul Gheorghe Gheorghiu – Dej, prim secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, preşedinte al Consiliului de Stat, militant de frunte al partidului şi al mişcării revoluționare din România... Întreaga țară e îndurerată de această grea peirdere"...

Constantin Zisu nu mai avu puterea nici măcar să se mire de succesiune spectaculoasă a evenimentelor. "Ieri preşedinte, astăzi mort, ar putea fi un titlu de editorial" – îşi spuse, uşor amuzat.

A doua zi a plecat cu Liudmila în Deltă. Era la pescuit atunci când, pe 22 martie, plenara CC îl alegea în funcția de prim secretar pe Nicolae Ceauşescu. În seara aceleiaşi zile, a băut cu Liudmila şi lipovenii până şi-a pierdut cunoştința.

.....

7 martie 2003. Nu mă pot abține să urmăresc, în paralel, ce se întâmplă în cazul real, cel care mi-a inspirat ficțiunea. Ieri, la judecătoria Sectorului 1 s-a desfăşurat "spectacolul" unui alt termen de judecată în procesul de stabilire a partenității lui Andrei Iucinu. Tamara şi Ana – Maria Ținu nu s-au prezentat nici de data asta. A fost însă un duel al probelor, susținut de cei doi avocați: Sergiu Andon (pentru familia Iucinu) şi Cristian Iordănescu (reprezentantul Anei – Maria şi al Tamarei). Acesta din urmă a atacat ingenios hotărârea instanței de judecată prin care se stabilise că Şchiopu (cumnatul Emiliei) nu era tatăl lui Andrei. Hotărârea s-a luat ingorându-se procedura legală. De asemenea, Cristian Iordănescu a atacat-o şi pe Emilia Iucinu, pe temeiul juridic că, timp de 11 ani, nu a făcut nimic în interesul minorului. Ceea ce face că dreptul ei de a introduce abia acum o astfel de acțiune să fie categoric prescris. În replică, Sergiu Andon a invocat notorietatea faptelor şi existența a peste 100 de martori. Insistența lui pe această notorietate a devenit de-a dreptul suspectă. Mi se conturează din ce în ce mai clar ideea că Andrei nu e fiul lui Ținu. Prea respinge Andon testul ADN, prea face totul să nu se recurgă la această probă. Şi ce dacă seamănă Andrei cu Dumitru Ținu? Doi oameni pot semăna şi dacă nu sunt rude de sânge...

Cristian Iordănescu a făcut însă o mişcare de mare finețe avocățească (unii i-ar zice lovitură sub centură): a solicitat audierea lui Andon ca martor în acest proces. Ceea ce înseamnă că, dacă instanța acceptă cererea lui Iordănescu, Sergiu Andon nu va mai putea fi apărătorul familei Iucinu, întrucât calitatea de martor primează în fața celei de avocat. N-a fost singura "pisică" pe care familia Ținu a arătat-o familiei Iucinu. După proces, avocatul Cristian Iordănescu a strecurat o subtilă amenințare: *"Partea adversă trebuie să țină cont că o parte din bunuri, chiar şi casa în care locuieşte, au fost luate cu banii lui Dumitru Ținu, deci*

şi acestea intră în masa succesorală. Nu vor câştiga. Iar această acțiune a lor şi tot acest scandal public se vor întoarce împotriva lor ca un bumerang. În oricare dintre situații le putem lua ce au dobândit". Lovitură de maestru, într-adevăr! Andon şi Emilia Iucinu trebuie să aibă un aş foarte puternic în mânecă pentru a putea face față jocului. Hotărârea Emilei Iucinu de a se supune detectorului de minciuni nu e un aş, e o figură de stil. Aici se joacă pe cai mari. Până acum scorul pare a fi 1 – 0 pentru familia Ținu. Şi, dacă ținem seama şi de faptul că Ana-Maria l-a înlocuit pe Cristian Tudor Popescu la conducerea societății Adevărul, scorul e şi mai mare. Să vedem cu ce va contraataca Sergiu Andon... În orice caz, aşa cum am prevăzut, măreția scandalului (dacă se poate spune aşa) a degenerat într-un meci ieftin. Următoarea repriză va fi pe 27 martie.

*** (XIII)

Liudmila

Liudmila îl înşela. Ştia acest lucru, pe care şi-l asumase de la bun început, aşa că gelozia îi era total străină. De fapt, căsătoria lor se baza pe două principii: 1) fiecare cu viața lui şi 2) păstrararea aparențelor. Pe primul, Liudmila îl respecta cu strictețe, dar la cel de-al doilea avea mari scăpări, punându-l de multe ori în situații jenante pe soțul ei. Frumoasa rusoaică avea, printre alte defecte, două mari pasiuni: vodca şi sexul. Ambele se îmbinau de minune în viața ei, căci de la vodcă Liudmila ajungea invariabil la sex. Şi nu întotdeauna cu persoanele cele mai potrivite.

În afară de bărbații pe care i se punea "pata" la vreo întâlnire oficială sau la întrunirile tovărăşeşti, rusoiaca nu se dădea în lături nici de la oamenii "de rând": ofițeri sau subofițeri de securitate, militari în termen, ospătari, studenți.

Odată, venit acasă mai devreme, a găsit-o în pat cu Dorin, şoferul ei. Constantin a rămas în pragul uşii, interzis. Liudmila, goală, stătea pe el şi îl călărea cu o hotărâre demnă de o cauză mai decentă. Era atât de beată şi de... pătrunsă de ceea ce făcea încât, în momentul în care şi-a văzut soțul, i-a strigat excitată:

— Intră şi tu, Constantine!

Asta nu mai putuse accepta. Nu mai era vorba de o scenă degelozie, ci de reacția la un afront. Mai ales că avea un bolnăvicios simț al ridicolului. Iar ceea ce îl înfuria la culme era faptul că scena sinistră pe care o trăia acum părea o reproducere ieftină după o povestire de Sade, pe care o citise, „Este loc pentru doi”... A urlat la ea, a înjurat-o, a făcut-o curvă nimfomană, rusoiacă bețivă, a amenințat-o cu divorțul. A şi bătut-o, ceea ce nu-i stătea deloc în fire. Speriat, şoferul a fugit cu hainele în mână... Liudmila n-a reacționat în niciun fel. Stătea

în fața lui, dreaptă, statuară, într-o atitudine sfidătoare şi, paradoxal, demnă. În timp ce țipa la ea, Constantin realiză pentru prima dată cât e de frumoasă. Observase, în acelaşi timp, o picătură de spermă prelingându-se pe piciorul Liudmilei. Ciudat, acest amănunt, în loc să-l scârbească, îl excitase. Liudmila s-a apropiat cu prudență de el. Observase, în ochii lui, aceeaşi sclipire din ochii bărbaților care o doreau. Îl simțise excitat şi nu voia să piardă ocazia…I-a desfăcut cureaua de la pantaloni. Constantin n-a protestat. Au făcut sex acolo, pe covorul din dormitor. A posedat-o brutal, aproape sălbatic, ca un fel de răzbunare. Iar Liudmilei nu-i displăcea câtuşi de puțin. Îşi înfipse unghiile în fesele lui şi gâfâia precipitat: „Haraşo… haraşo! Ia libliu tebia!..." Din păcate pentru ea, această vendetă sexuală a fost foarte scurtă.

În urma acestui neplăcut (cel puțin, în prima parte) eveniment, au făcut un compromis: ea să-şi înjumătățească „rația" de bărbați, iar el să-şi facă datoria de soț cel puțin o dată pe săptămână. Au convenit, de asemenea, că teritoriul conjugal e sacru, deci niciunul dintre ei nu are voie să aducă aici persoane străine. Relațiile lor s-au ameliorat simțitor, fără însă că ea să renunțe definitiv la cele două „pasiuni" şi fără ca el să facă exces de zel în onorarea obligațiilor de soț.

În cele şase luni cât Constantin a stat pe tuşă, Liudmila s-a comportat însă mai mult decât exemplar. Ba chiar a renunțat la escapdele ei amoroase. Sau a făcut-o cu atâta discreție încât el nici nu şi-a dat seama. Această conduită era decizia ei de femeie, dar şi de partener de cauză. Erau legați de un secret comun care, în situații dificile, iată, îi apropia.

……

În perioada cât Constantin Zisu fusese suspendat de la conducerea ziarului „Secera şi ciocanul", în România se întâmplaseră multe. În iulie, la Congresul IX se schimbase denumirea Partidului Muncitoresc Român în Partidul Comunist Român, iar secretar general a fost ales Nicolae Ceauşescu. În august, Marea Adunare Națională, întrunită în sesiune extraordinară, a schimbat denumirea țării, Republica Populară Română, în Republica Socialistă România. În perioada 3 – 18 septembrie, Nicolae Ceauşescu a făcut o vizită în URSS, apoi încă una în Bulgaria. La trei zile după venirea de la Sofia a noului secretar general, Constantin Zisu a fost repus în funcția de redactor şef. Serghei Makarov avusese din nou dreptate.

****(XIV)**

Primăvara de la Praga

1968 a fost anul consacrării lui profesionale. Dacă până atunci mai existau dubii în privința loialității sale față de patrie şi partid, de-acum nimeni nu mai

îndrăznea să-l „vopsească” la Securitate sau la Comitetul Central. „Lupii tineri” ai noului regim comunist îl priveau cu simpatie şi îi luau apărarea împotriva staliniştilor decrepiți, care tunau şi fulgerau împotriva tânărului redactor şef, blamându-l pentru viața neprincipială a soției lui, neconformă cu morala proletară. I se impusese să divorțeze, pentru că aşa cereau interesele partidului. Era în firea lor strâmbă şi meschină să distorsioneze toate dispozițiile şi sugestiile primite de la Centru. În realitate, Ceauşescu dăduse dezlegare la divorț tuturor celor care, prin presiunea conjuncturii politice din anii 50, fuseseră obligați să se însoare cu rusoaice. Majoritatea activiştilor şcoliți la Moscova au luat-o ca pe un ordin şi au divorțat fără să crâncească, nădăjduind că, în felul acesta, li se va ierta păcatul excesului de zel față de politica pustiitoare a „tătucului Stalin”. Simțiseră naufragiul corabiei pe care se îmbarcaseră dar, având conştiințe de şobolani, nu puteau reacționa decât ca nişte şobolani.

Constantin Zisu pledase însă atât de convingător şi de principial despre unitatea familiei, despre moralitate şi corectitudine, despre dragoste, despre copii, încât tovarăşii n-au mai avut ce să obiecteze. De fapt, li se făcuse frică, sesizând bunăvoința cu care era analizat, la Centru, cazul tovarăşului Zisu.

Constantin fusese, deci, repus în funcție, în ciuda ostilităților unanime a găştii staliniste.

În vara lui 68 se întâmplase marele scandal internațional al invaziei Cehoslovaciei de trupele tratatului de la Varşovia. De fapt, era opera Moscovei. Totul pornise de la programul de liberalizare a sistemului comunist, inițiat de primul secretar al Partidului Comunist din Cehoslovacia, Alexander Dubcek. Programul se numea „socialism cu chip uman” sau „Primăvara de la Praga”. Uniunea Sovietică şi-a simțit amenințată şi subminată hegemonia asupra lagărului socialist şi a intervenit cu brutalitate, ocupând Praga, împreună cu trupele țărilor membre ale tratatului, mai puțin România. A fost momentul intrării impetuoase în istorie a lui Nicolae Ceauşescu, care a refuzat să participe la o asemenea operațiune de tip imperialist. Popularitatea lui a atins, atunci, şi în România, apogeul. A fost un capital politic uriaş cu care el a reuşit să se mențină, la conducerea statului şi partidului, timp de 34 de ani.

Constantin Zisu a fost trimis la Praga, în calitate de corespondent al ziarului „Secera şi ciocanul”, cu puțin înainte de intervenția trupelor ruseşti. Reportajele trimise de el i-au consacrat respectul şi admirația tuturor ziariştilor din țară. Devenise un nume de referință, un reper al curajului, profesionalismului şi patriotismului. Onorase pe deplin votul de încredere acordat de partid. Dar tot scenariul mişcărilor de culise, care conduseseră la numirea lui ca reporter „de război” în Cehoslovacia, aparținea lui Makarov şi fusese pus în practică de Silvia.

**(XV)

Mimi

— Camarade, mă mărit...

Constantin tocmai îşi aprinsese o ţigară şi fuma, gol, întins pe spate. Mimi era şi ea dezbrăcată. Făcuseră dragoste. Stătea rezemată într-un cot, lângă el şi îl încolăcise cu piciorul. Cu mâna dreaptă îl mângâia pe piept.

La cuvintele fetei, Constantin tresări. Vru să-şi smulgă ţigara din gură dar, din cauza gestului prea brusc, aceasta rămase lipită de buze. Smulse însă jarul ţigării care îi ateriză pe burtă. Răcni şi sări din pat.

— Ai luat foc, camarade? – se jucă Mimi cu vorbele, râzând însă cu prudenţă.

— Da. De la ţigară... Cine-i nefericitul?

— Un om bun. Eşti gelos?

— De ce aş fi gelos? N-am niciun drept.

Încercă se pară nepăsător.

— Ia spune-mi, v-aţi...?

— Da, ne-am... Aseară.

— Cum a fost?

— Slăbuţ. Nu se compară cu tine.

Constantin se uită chiorâş la ea.

— Nu te mint, camarade. De ce aş face-o?

— Ştiu eu? Poate ai destule motive să mă consolezi. Poate încă mai ai vreun interes la mine.

— De ce eşti mitocan? Ştii bine că te iubesc... Cred că am rămas gravidă. Constantin nu auzi ultima frază.

— Nu ştiu nimic, despre nimeni. Nici cine sunt eu nu ştiu. Înţelegi? Înţelegi? – repetă el, răcnind.

Se îmbrăcă repede şi ieşi din cameră. Aerul rece al serii îi făcu bine. După o clipă de ezitare, o luă în jos, pe Ştirbei Vodă, apoi la stânga, pe Brezoianu, spre Cişmigiu. Îl duruse ce-i spusese Mimi şi-şi dădea seama că reacţia lui fusese absurdă. Mimi era o fată necăjită care avea de întreţinut doi fraţi. Ajutorul pe care i-l dăduse el o ridicase, într-adevăr, la nivelul unui trai decent, dar nu-i oferea nicio perspectivă, nicio garanţie. Trebuia să se mărite, să aibă casa ei, bărbatul ei. Pentru el era o relaţie de conjunctură, un refugiu în care-şi alina eşecurile, umilinţele sau frustrările. Încercă să-şi analizeze sentimentele: nu cumva o iubea pe Mimi? Reacţionase din orgoliu?

Între timp, ajunse în Cişmigiu. Se aşeză pe prima bancă şi îşi aprinse o ţigară.

— Să trăiţi tovarăşu' Zisu!

Era Leonte, plutonierul major care îşi făcea rondul prin Cişmigiu. Îl

recunoscuse. Constantin venea adesea în parc, să-şi rumege gândurile.

— Bună seara. Merge, merge...?

— Merge, merge, tovarăşu' Zisu, îi răsuci Leonte întrebarea în răspuns. Scăpară amândoi de obligaţia cuvintelor goale, obligatorii în asemenea împrejurări. Leonte se duse să bea o secărică la terasa de la Codrul Cosminului cu băieţii din patrulă, iar Constantin rămase singur, cu puştiul din suflet. "Până şi ăsta are viaţa lui, familia lui, rostul lui pe pământ – îşi spuse el, cu amărăciune. Eu ce am? O nevastă care nu e nevasta mea, o amantă care se mărită, o slujbă care nici ea nu e cea care se vede. Am două destine şi nu ştiu dacă vreunul din ele este al meu. În fiecare mă simt ca un impostor. Chiar sunt un impostor.Unul dublu."

Criză de identitate începuse de la un timp să-l acapareze. Ura pe toată lumea, chiar şi pe portarii de la redacţie. Ar fi făcut schimb de soartă cu oricine, cu absolut oricine, numai să scape de povara secretelor şi de duplicitatea obligatorie în care trăia. Ştia însă că pentru el totul era prea târziu, nu se mai putea întoarce la viaţa unui om obişnuit. Îi era dor de Silvia. **(XVI)

CHECHE

Reamintesc câteva lucruri pe care le-am spus în debutul acestui roman foileton. El a fost scris în prima jumătate a anului 2003, în perioada “fierbinte” de după moartea lui Dumitru Ţinu. Am lăsat-o exact aşa cum am scris-o atunci, fără niciun fel de intervenţie. Ea este alcătuită, în principiu, din două planuri distincte care se succed alternativ, din motive de compoziţie pe care n-are rost să le explic, pentru că nici eu nu înţeleg prea bine. Pur şi simplu aşa am simţit că trebuie să fac. Cartea începe, aşadar, ca un jurnal de investigaţie privind moartea – nici până astăzi elucidată – a celui care a fost Dumitru Ţinu şi se transformă, pe parcurs, în ficţiune. Din motive iarăşi complexe, mi-am permis libertatea ca multe nume, întâlnite în prima parte a ficţiunii, să fie reale. Ele n-au legătură cu faptele relatate, chiar dacă unele dintre aceste fapte s-au întâmplat – în alt moment, însă, şi cu alte personaje. Aş mai mărturisi că există, în această carte, şi câteva experienţe personale, intime (derulate, evident, în cu totul alt context), pe care i le-am “cedat” personajului, în intenţia de a face ficţiunea cât mai plauzibilă. Ei, bine, acele elemente reale, grefate în ficţiunea romanului, a determinat reacţii interesante din partea unor persoane a căror existenţă s-a intersectat cu a mea de-a lungul timpului. Comentariile unuia dintre cititorii de pe site sunt realmente savuroase, chiar dacă acestea nu se referă atât la romanul propriu-zis, cât la personajele reale folosite în “compoziţie”. De aceea le voi prelua ca atare şi le voi integra în structura cărţii, pentru că stilul redactării amplifică realmente vibraţia naraţiunii, ca un al treilea plan de construcţie, sau ca o a treia

voce – a cititorului. Şi această a treia voce o voi personaliza chiar cu numele cu care semnează acest cititor: KEKE.

Subiectul nu e nou, însă observ că, de la o vreme, regizorii şi scenariştii, în căutare de subiecte cu succes la publicul mic-burghez, dar şi la cel libertin, au redescoperit nişa relațiilor "nepotrivite" dintre femeile mature şi puştani. Că e vorba despre o profa de arte şi elevul ei ca în "Notes on a scandal" sau despre o emoționantă poveste de dragoste, dintre o femeie analfabetă şi un puşti cu suflet mare, ca în "The Reader", vânzătorii de iluzii vor să ne convingă de faptul că e posibil orice, atâta vreme cât exista "foc sacru". Cel puțin în The Reader (trebuie obligatoriu văzut), Kate Whinslet care interpretează rolul nemțoaicei analfabete şi voluntare pare "de acolo", iar transpunerea ei în pielea personajului face ca totul să fie veridic.

Bineînțeles, cum adeseori se întâmpla ca viața să bată filmul, este posibil ca pe profa nostra de filosofie, care ne predă materialismul dialectic şi istoric, s-o fi durut în basca de convențiile sociale şi să se fi aruncat cu capul înainte într-o relație de acest gen. Nu ştiu cât de convinsă era ea de veridicitatea principiilor materialist-dialectice, dar sunt convins că, în ceea ce priveşte principiile "sănătoase" ale eticii socialiste, chiulise la greu. Ştia probabil că este imoral că educatorul să-şi seducă elevul, dar oare nu asta-i menirea educatorului? Să-şi seducă elevul şi să-l magnetizeze? Am avut de-a lungul vremii o grămadă de profesori, unii mai pregătiți, alții de-a dreptul tâmpiți, dar cel mai des îmi aduc aminte de cei care, în evoluțiile de la catedră, pe lângă pregătire, au etalat şi o doză de narcisism. "Priviți la mine – păreau să spună – nu numai că sunt deştept, dar posed şi o personalitate care vă încovoaie. De aceea mă iubiți şi-mi sorbiți cuvintele de pe buze! Hahaha!!! Cam patetic, n`asa?!... În sfârşit, ceea ce a fost să se întâmple, s-a întâmplat. Un puşti s-a încurcat cu o profa. Şi din acel moment a intervenit mâna Destinului care desăvârşeşte ceea ce omul îşi face cu propria mână. Hahaha!!

****(XVII). Comentariile lui Keke**

Aha, am înțeles! Makarov, din comisar sovietic a devenit un "tovarăş de bine", fapt pentru care partidul l-a cooptat în rândurile sale, numindu-l totodată şi agent de legătura erotică (un fel de Cupidon în varianta secu) între bibicul Zisu şi profa, cea atât de înzestrata nu numai cu "adevărata concepție despre lume şi viața", ci şi cu un libido extrem – extrem de debordant.

Şi astfel se închide cercul, Silvia la Sofia, Zisu în aparatul de propagandă, iar Makarov cu sinteza rapoartelor informative pentru politruci. Să mai zică cineva că nu există şi în acea vreme o ordine în lucruri. Est modus în rebus

spune latinul. Probabil d-aia salariații vremii erau rezolvitori neîntrecuți de rebusuri!

.....

Îmi aduc aminte ca şi-acu` de madam Silvia. Mă plictisea de moarte. Mă uitam la ea şi încercam să mă conving că ceea ce se zvonea ar fi avut vreo doză de credibilitate. Făceam eforturi să-mi imaginez cum "şi-o puneau". Mă imaginam luând în brațe maldărul de carne violent parfumat. Iac! Nu mergea nici de-al `reacu. Şi dacă nici măcar mie nu-mi spunea nimic (că îmi cântau la greu hormonii în creier) atunci cum naiba ar fi putut impresiona pe cineva? Poate doar vreun gerontofil! Hahaha!...

.....

Mai interesantă mi se pare cealaltă poveste petrecută în vremea aia, cea în care ea, o profa subțirică şi diafană (n-am găsit alt adjectiv) s-a cuplat cu olimpicul la chimie. Nu dau nume, dar cred că povestea lor este cu adevărat spectaculoasă, mai ales pentru finalul fericit. Erau, de fapt cred că sunt şi acum, doi copii cuminți care s-au întâmplat pe lume puțin asincron. Doar puțin. Acu` mi-i imginez îmbătrânind frumos într-o casă cu ferestre mici şi milieu pe bufetul din sufragerie. (Nota autorului: Keke se referă aici la două întâmplări care au făcut vâlvă în liceul militar pe care l-am absolvit amândoi. Prima era cea în care profesoara noastră de filosofie s-a încurcat cu un elev de clasa a X-a. Acest episod l-am folosit ca punct de pornire în acțiunea romanului, prin relația dintre Silvia Ferencz şi Constantin Zisu. A doua referință este la o altă poveste, consumată între un coleg de-al nostru şi profesoara de chimie. Se pare că, după terminarea liceului, cei doi s-au căsătorit)

.....

Mirosul unei muieri este întotdeauna o combinație între mirosul specific şi parfumul folosit. Poți s-o dai pe Scafa (numele generic atribuit de proful Drăgan măturăreselor – vă aduceți aminte?) şi cu Christian Dihor, ca tot a săpun "Cheia" o să miroasă.

În cazul Silviei însă, vreau să te contrazic. Mirosul ei era nashpa rău. Nu`s` ce parfum folosea, probabil unul din comerțul socialist de stat, că altfel nu se explica violenta cu care se insinua în nările mele.

Apropo de piele, să vă zic o istorioară uşchita. La vremea când mă făcusem mai măricel şi făceam "răutăți" (asta nu din cauză că sunt un "rău" programat genetic, "natural born bad" cum spune anglo-saxofonul, ci din cauza tropăiturilor hormonilor de pe cortex) m-am înscris la un curs de învățat engleză cântând. Profa, o femeie cam uratzica, a pus ochii pe unu` dintre colegi şi ... nu l-a iertat. :)

Aventura lor devenise multpreavizibila şi multpreanotorie, aşa că la o bere l-am întrebat direct ca nesimtitu`: ce-ai găsit bai, fratele meu, la tipa asta?

Bai, zice amicul, ştiu e cam nashpa la fată dar să vezi ce piele are! E demenţiala!

Şi am avut ocazia să mă conving. A fost de-ajuns să intru o singură dată în "spaţiul de captură", ca să cad pradă combinaţiilor de mirosuri şi să încep să mă învârtesc pe lângă ea ca fluturele în jurul lămpii, sau mai prozaic, ca un câine în călduri. Tipa stăpânea la perfecţiune arta unsului pielii cu smâcuri&datu` cu parfumuri. Nu insist cu detalii sordide, că sunt cam pudic, însă concluzia este una clară: gagica avea un atu şi ştia să-l folosească cu maxim de eficientă.

.....

Ce ciudat, chiar zilele trecute mă gândeam cum miroase pielea mea. E bine să ştii, ca ezact când nu te-aştepţi, începi să miroşi a ... bătrân ... şi trebuie să iei măsuri din timp ... aşa cum face filosoful Liicheanul zis şi filosoful Smacolina, care mai nou în afară de pasiunea bolnavă pentru Noica, a descoperit acu` la bătrâneţe şi pasiunea pentru smâcuri. Pretenii ştiu de ce...

**(XVIII)

Constantin intră la Mărul de Aur. Ca de obicei, veselie mare acolo. Era locul de întâlnire al securiştilor, activiştilor şi informatorilor cu funcţii. În ultimul timp, se ducea destul de des acolo. Simţea nevoia să fie în mijlocul oamenilor. Să-i audă, să-i simtă, să-i vadă. Se aşează la masă şi-şi comandă un coniac Metaxa.

Se spuneau bancuri politice. Era, probabil, singurul loc din Bucureşti în care clienţii puteau să facă acest lucru, fără să rişte închisoarea. De altfel, aici veneau doar cei care îi vânau pe alţii. Veneau, povesteau, se defulau. Toate bancurile politice auzite de la alţii le spuneau aici, râzând liber, răzbunându-se pe partid, pe primul secretar, pe instituţiile la care slujeau. Restaurantul era un fel de depozit al mizeriilor din sufletele lor chinuite. De fapt, această ghenă a delatorilor era, mai degrabă, o biserică, un confesional, în care fiecare enoriaş putea fi duhovnicul celuilalt. După câteva pahare sau câteva sticle, unii plângeau cu capul pe masă sau pe umărul cui se nimerea. Aproape toţi se cunoşteau între ei, dar nu aveau relaţii în afara acestui spaţiu. Se simţeau în siguranţă aici, deşi, probabil, şi ei erau ascultaţi, înregistraţi, consemnaţi pe o listă. Li se îngăduia totuşi această defulare, această eliberare iluzorie, pentru a-şi putea achita sarcinile infecte în ziua următoare, în următoarele zile şi tot aşa, până la sfârşitul zilelor lor.

— O ştii p-aia cu viermii? – auzi de la masa din dreapta. Un actor beţiv de la Nottara îi spunea bancuri unui căpitan de la Circa 1. Îi cunoştea pe amândoi din vedere.

— ... Viermele tată şi viermele fiu scot capul dintr-un căcat. "Tată, zise ăla

mic, ce este apa aia mare şi albastră, cu valuri uriaşe?". "Aia e marea" – îi răspunse viermele tată. "Dar acolo, departe, ce sunt crestele alea înzăpezite care strălucesc în soare, tată?". "Ăia sunt munții, fiule". "Tată, tată, ce frumoasă e lumea! Noi de ce nu mergem acolo?". "Pentru că asta-i țara noastră!" – îi răspunse tatăl, arătând spre căcat.

Cei doi izbucniră într-un râs behăit, care atrase privirile vecinilor de la alte mese.

— Hai să-ți spun şi eu o strigătură, poate o reciți pe scenă, he, he, he – zise căpitanul, după ce-şi reveni din râs. "Foaie verde de susai / Creşte nivelul de trai! Ca pula după futai".

"Auditoriul" izbucni în râs. Căpitanul vorbise destul de tare ca să-l audă cât mai mulți, intuind cu precizie efectul. Constantin zâmbi.

— Realism obscen – comentă cineva de la o masă vecină. Constantin Zisu ciuli urechile. Îl interesa comentariul. Erau doi scriitori pe care îi văzuse şi la cârciuma lor de pe Calea Victoriei.

— Realitatea e mai obscenă decât strigătura asta – zise celălalt, un bărbat de vreo 40 de ani. Suntem futuți de sistem de când ne naştem până închidem ochii. Iar noi trebuie să mimăm orgasmul şi să ne exprimăm recunoştința față de partid.

— Vorba poetului: În lumea ăsta prost făcută / Căcații fut în loc să pută...

— Şi dacă nu suntem destul de convingători, ne trimit în fabrici şi uzine. Sau la aer curat, în agricultură – îşi continuă celălalt ideea.

— Nu te mai plânge atâta. Anul trecut ți-au apărut trei cărți de poezie.

— Ştii cu ce preț...

— Ştiu. Din cauza ta, s-a spânzurat puştiul ăla. L-ai dat în gât că scria versuri subversive.

Constantin nu-i mai ascultă. Erau nişte javre de delatori, ca toți ceilalți, de altfel. Se întrebă dacă ceea ce făcea el era mai grav decât faptele lor jegoase şi criminale. De fapt, ce făcea el? Cui făcea rău aşa-zisa lui activitate secretă? Era doar intermediarul unor mesaje al căror conținut nu-l cunoştea, sau al unor plicuri cu documente, care nu se ştie de la cine veneau şi unde trebuiau să ajungă. Făcea parte dintr-o rețea de intermediari. În afară de asta, promova în "Secera şi Ciocanul" anumite informații aparent banale care erau, de fapt, nişte mesaje codate, cele mai multe la mica publicitate. Comparându-se cu toți aceşti sicofanți plătiți, Constantin avu revelația că nu e chiar un ticălos. Sorbi cu poftă din paharul cu Metaxa.

— Vă delectați, tovarăşe Zisu?

— Tovarăşul Makarov! – tresări Constantin, ridicând privirea. Scufundat în gânduri, nu observase apariția acestuia.

— Mai uşor, Constantine. Numele meu n-are o rezonanță prea plăcută printre compatrioții tăi. Pot să iau loc?

— Poftiți, poftiți... se dezmetici Constantin, coborând vocea. Aparițiile intempestive ale lui Serghei Makarov îl intimidau întotdeauna, mai ales că ele prevesteau întotdeauna schimbări importante...

— S-a întâmplat ceva?

— Nu. Trebuia să se întâmple? Nu ne-am văzut de trei ani, de la invazia în Cehoslovacia. Voiam să văd ce mai faci.

— Dumneavoastră ştiți întotdeauna ce mai fac, că doar de-aia sunt însurat cu Liudmila. Şi de câte ori ne-am văzut au urmat momente de cumpănă în cariera mea.

— Sunt măgulit că mă consideri un fel de purtător de cuvânt al destinului. Nu, de data asta nu anunț niciun cutremur, nicio catastrofă. Totul e "haraşo", din punctul nostru de vedere. Sper că şi în ceea ce te priveşte. Ai vreo problemă?

Makarov părea că-i citeşte gândurile.

— Au fost ceva probleme, mai mult închipuiri de-ale mele, dar sunt pe cale de a mi le rezolva...

— E foarte bine că mai vii pe aici, din când în când. Te ajută să priveşti lucrurile prin comparație. În studiile occidentale asta se numeşte terapie de grup... Ha, ha, ha!...

Constantin îl studie cu aten]ie pe Makarov. Avea un râs nefiresc, uşor artificial, studiat parcă. Iar în timp ce râdea, cicatricea mare, de cinci centimetri, de pe frunte i se făcea vineție. Makarov îl bătu cordial pe umăr şi-şi comandă o vodcă

.....

Mimi se pregătea de nuntă. Era gravidă în luna a doua cu Liviu Grecea, un contabil foarte apreciat, de la Ministerul Finanțelor. Provenea dintr-o familie foarte săracă din cartierul Dămăroaia. Fiind însă un copil muncitor şi conştiincios răzbise prin propriile forțe. Făcuse ASE-ul şi obținuse, în cele din urmă, un post important în minister. Avea şi maşină, un Moskvici cumpărat de ocazie.

Era spre sfârşitul lunii octombrie, cu o săptămână înainte de nuntă. Aceasta urma să aibă loc la părinții mirelui, în Dămăroaia. Liviu arvunise deja un cort de închiriat, pe care urma să-l ia de la Goleşti, de la un fost coleg de facultate.

În ultimul timp, fusese cam irascibil şi taciturn. Mimi l-a lăsat în pace, ştiind că are nişte probleme la serviciu, căci era închidere de lună. Avusese şi nişte întâlniri ciudate, asupra cărora păstra tăcerea. Luni seara, pe la şase, a plecat cu maşina spre Goleşti, pentru a achita banii pe cort. N-a mai ajuns. Cu vreo câțiva kilometri înainte de intrarea în Titu, a avut un accident. A intrat cu maşina pe contrasens şi s-a oprit într-un şanț adânc de pe marginea şoselei. Maşina n-a pățit mare lucru, dar Liviu şi-a pierdut viața. A fost găsit lângă maşină, mort. Fusese aruncat prin lunetă. Ciudat, în maşină nu era nicio

picătură de sânge şi nici cioburi de la lunetă spartă. Toate erau în afara maşinii. S-a făcut o anchetă scurtă, în care s-a constatat că şoferul pierduse controlul volanului, pe un fond de oboseală avansată. În urma autopsiei, cauzele decesului s-au constatat a fi fractură la baza craniului, hemoragie meningo-ventriculară, contuzii de trunchi cerebral. Leziunile cauzatoare de moarte s-au produs în momentul în care şoferul s-a lovit cu capul de plafonul maşinii, de bord şi de portieră.

Ultima oară, Liviu Grecea fusese văzut la Athénée Palace, la o masă, stând de vorbă cu un bărbat necunoscut, mai în vârstă ca el. Bărbatul avea o cicatrice pe frunte, aproape de tâmpla stângă.

.....

XIX

Mimi se pregătea de nuntă. Era gravidă în luna a doua cu Liviu Grecea, un contabil foarte apreciat, de la Ministerul Finanțelor. Provenea dintr-o familie foarte săracă din cartierul Dămăroaia. Fiind însă un copil muncitor şi conştiincios răzbise prin propriile forțe. Făcuse ASE-ul şi obținuse, în cele din urmă, un post important în minister. Avea şi maşină, un Moskvici cumpărat de ocazie.

Era spre sfârşitul lunii octombrie, cu o săptămână înainte de nuntă. Aceasta urma să aibă loc la părinții mirelui, în Dămăroaia. Liviu arvunise deja un cort de închiriat, pe care urma să-l ia de la Goleşti, de la un fost coleg de facultate.

În ultimul timp, fusese cam irascibil şi taciturn. Mimi l-a lăsat în pace, ştiind că are nişte probleme la serviciu, căci era închidere de lună. Avusese şi nişte întâlniri ciudate, asupra cărora păstra tăcerea. Luni seara, pe la şase, a plecat cu maşina spre Goleşti, pentru a achita banii pe cort. N-a mai ajuns. Cu vreo câțiva kilometri înainte de intrarea în Titu, a avut un accident. A intrat cu maşina pe contrasens şi s-a oprit într-un şanț adânc de pe marginea şoselei. Maşina n-a pățit mare lucru, dar Liviu şi-a pierdut viața. A fost găsit lângă maşină, mort. Fusese aruncat prin lunetă. Ciudat, în maşină nu era nicio picătură de sânge şi nici cioburi de la lunetă spartă. Toate erau în afara maşinii. S-a făcut o anchetă scurtă, în care s-a constatat că şoferul pierduse controlul volanului, pe un fond de oboseală avansată. În urma autopsiei, cauzele decesului s-au constatat a fi fractură la baza craniului, hemoragie meningo-ventriculară, contuzii de trunchi cerebral. Leziunile cauzatoare de moarte s-au produs în momentul în care şoferul s-a lovit cu capul de plafonul maşinii, de bord şi de portieră.

Ultima oară, Liviu Grecea fusese văzut la Athénée Palace, la o masă, stând

de vorbă cu un bărbat necunoscut, mai în vârstă ca el. Bărbatul avea o cicatrice pe frunte, aproape de tâmpla stângă.

.....

Mimi rezistase cu stoicism şocului. Obişnuită încă din copilărie cu traumatizările de orice fel, găsise resurse de redresare. Se pregătea pentru ce putea fi mai rău. Şi ce putea fi mai rău decât perspectiva unui copil fără tată, care urma să se nască peste şapte luni, alți doi frați pe care încă trebuia să-i îngrijească, un serviciu pe care oricând putea să-l piardă? Aşteptau la rând fete proaspete, gata să facă orice şi oricâte compromisuri pentru un loc de muncă la Athénée Palace. Se stricaseră, aşa credea ea, şi raporturile cu protectorul ei, ziaristul Zisu, care nu se mai culcase cu ea din seara aceea, când ea îi spusese că s-ar putea să fi rămas gravidă. Nici nu o lăsase să-i spună cu cine. De fapt, nici ea nu ştia, în acest moment, cine e tatăl viitorului copil. Ştia doar că era în perioada de fertilitate când făcuse dragoste, mai întâi cu Liviu, iar a doua zi cu Constantin.

Relația ei cu Liviu era de notorietate, urmau să se căsătorească şi toată lumea ştia că e copilul decedatului. Părinții lui Liviu nu erau însă foarte darnici de a avea un nepot, chiar dacă fiul lor murise şi acest copil era, într-un fel, prelungirea vieții lui. N-o doriseră pe Mimi ca noră, atât din cauza meseriei de chelneriță, cât şi din cauza originii ei incerte şi obligațiilor suplimentare față de cei doi frați. În afară de asta, auziseră multe despre viața deşănțată pe care o avusese până să-l cunoască pe fiul lor. Cea mai mare parte din aceste zvonuri erau însă inventate de gura lumii. Într-un cuvânt, nu doreau să fie bunicii unui copil care, ziceau ei în stânga şi în dreapta, nu se ştie dacă era al fiului lor. Mimi nu a făcut nimic ca să-i convingă. Avea demnitatea ei, pe care relația cu Constantin i-o dezvoltase în mare măsură, şi nu avea nici timp, nici chef să-i curteze pe foştii viitori socri. Se pregătea să înfrunte viața, cu propriile-i forțe.

.....

Constantin Zisu nu o abandonase, însă. Situația dificilă în care se afla Mimi îi stârnise o compasiune specială, în care se amestecau sentimentele cele mai contradictorii: dragoste, gelozie, respect, admirație. Demnitatea cu care Mimi îşi înfrunta soarta îl impresionase profund. Se considera răspunzător în mare măsură pentru tot ce i se întâmpla. Luase deci hotărârea să o ajute până la capăt, cu orice preț.

— Nu-ți face probleme, camarade. N-o să mă scufund. Şi nu vreau să-ți fiu povară. Ai făcut destule pentru mine. Mimi pronunța cuvântul "camarade" cu o uşoară ezitare. Contextul nefericit, impropriu, nu-i mai permitea. Era un cuvânt din alte vremuri.

Constantin zâmbi. O mângâie pe obraz.

— Spune-mi, Mimi... Nu, lasă... Altădată...

— Ce te frământă camarade? Ce vrei să ştii? Dacă te iubesc? Da, te iubesc.

Al cui e copilul? Nu ştiu. Poate fi al tău, poate fi al lui Liviu. Dar, în mod sigur, e al meu. Eu am să-l cresc. Nu-ți cer nimic, absolut nimic. Am învățat de la tine lucruri care mi-au deschis ochii. Îți sunt recunoscătoare şi-ți mulțumesc. Am fost fericită lângă tine, iar clipele acelea de fericire nu le-am uitat. Dacă am greşit cu ceva, Dumnezeu, în care tu nu crezi, mă va pedepsi. Dar să creşti un copil nu e o pedeapsă, Contantine...

Era pentru prima dată când îi spuse "Constantine". Începea o nouă etapă a relației lor. Cea mai lungă şi cea mai complicată.

Mimi părăsi biroul lui Constantin, tulburată şi uşurată.

XX

Comentariile lui Keke

Romanul tău a început să semene cu romanele de spionaj pe care le citeam io în şcoala militară, la lumina chioară a unui bec de veghe, când făceam planton, adică atunci când păzeam bocancii urat mirositori. În fițuicile alea shpionii erea mereu fraieri, iar securiştii mereu dastepti. Şi asta pentru ca ei erea vigilenți şi animați de o dragoste foarte fierbinte fata de țară!... Odată m-a prins ofițerul de serviciu citind şi m-a dat pe lista la comandantul de pluton.

— Bai Keke – m-a apostrofat el – ce citeai ba, în post?

— Un roman de spionaj, să trăiți, cu shpioni perverşi şi securişti vigilenți, să trăiți!

— Da, mă? Şi ce învățăminte ai tras tu mă din lectură ta nocturnă?

— Păi nu prea am tras, ca ezact când era să le trag, m-a prins tovarăşul gradul, care mi-a confiscat cartea. A zis că o păstrează drept corpus delictus, ca d-voastra nu credeți decât dacă vi se aduc dovezi. Aşa mi-a zis, să nu mă mişc de-acilea dacă n-a zis aşa!

— Aha, e clar, vrei să mă montezi împotriva lui. Oricum, săptămâna asta nu mai vezi oraşul. O să ai ocazia să-ți termini romanul de spionaj. Ia-ți "literatura beletristică" şi băgați-o în cur!

— Vă mulțumesc! În cur, să trăiți!

O figură de om comandantul ăsta al nost`. Parcă-l văd, crăcănat ca un cavalerist, iar când mergea, vorba unui coleg, parcă recolta sfecla furajeră! Altfel simpatic şi nu te pedepsea decât dacă boacăna era prea gravă.

P.S. Până la urmă am terminat cartea şi am tras şi "învățămintele". Ideea era că nu eram bun de securist. Nu eram destul de vigilent. Păi dacă eram vigilent, mă mai prindea tovarăşul gradu` citind în post? Păi vedeți? Hahahaha!!!

.....

Caz real, petrecut în anii dictaturii proletariatului, când muierile luate de

liderii comunişti îşi cam făceau de cap cu soferimea de la garajul partidului. Protagonista, o fătucă dintr-un sat din Ardeal, cu sânge fierbinte de unguroaica, fără nimeni pe lume, şi poate tomna d-aia cu o nebună pofta de viață, rămâne însărcinată cu un activist oltean, venit în Ardeal trimis de Partid să facă în zona colectivizarea şi care, deh şi el că omu` becher, a scăpat şi el caii în lucerna, ce mare chestie, numai că fătuca a rămas "grea" şi culmea! a venit la partid cu burta la gură şi l-a indicat drept "autor" pe junele oltean. Nashpa, ca să zic aşa, fiindcă de la județeana i s-a trasat sarcina de partid clara, să o ia pe creştină aşa gestanta cum era şi să-şi pună pirostriile, vorba vine pirostrii, fiindcă un activist n-avea voie în besearica. "Tovarăşe, i s-a spus, ai comis-o şi trebuie să te comporți ca un bărbat adevărat, adică să asiguri un cămin omulețului care va veni pe lume." Oltenasul nost` a spus am înțeles şi a dus la îndeplinire sarcina partidului, astfel ca peste doi ani era deja la casa lui (un apartamnet naționalizat pe lângă piața Rosetti) cu nevasta, cu copil (o fetiță sănătoasă şi frumoasă), cu cățel şi cu Volga la scară, (n-ar mai fi fost), fiindcă Partidul ştia să stimuleze liderii clasei muncitoare. Să n-o lungesc, unguroaica, cam rea de nusca şi cam neglijata de olteanul care cam caierist (a absolvit Ştefan Gheorghiu), venea târziu în căminul conjugal, şi-o pune cu soferica, şi asta oltean mititel şi iubaretz, numai că prea puțin isteț să nu țină cont de ochii curioşi ai vecinilor. Cert este ca activistul nost` primeşte o anonimă nesemnată trimisă de un "domn de bine" care nu dorea decât să-i deschidă ochii încornoratului. Urmarea: olteanul vine acasă pe nepusă masă şi-i găseşte pe amorezi îmbârligați. Nemernicule, jart, jart, că te-am adus din comună Vaideei, ca nici closet n-aveați, vă căcați în fundul grădinii ca ultimii oameni şi uite ce-mi faci." ...

Iar tu, curvă ordinară, o să te duc la marginea oraşului şi-o să te arunc goală pe sunt, să te mance haitele de câini înfometați!"

Evident, olteanul nost` n-a dus la îndeplinire promisiunea însă a aşteptat cu răbdare. A urcat treptele ierarhiei în partid şi când vremurile s-au mai liniştit a divorțat. Fata, o violonistă talentată, (la 15 anişori canta concertul nr. 5 de Mozart) a rămas cu el, numai că la primul turneu cu Orchestra de Cameră a Radiodifuziunii, dusa a fost! L-a rugat s-o ierte într-o scrisoare lacrimogenă. Olteanul s-a resemnat ştiind că-i merge bine, numai că destinul ii pregătea altă încercare. Revoluția (sau Lovilutia) a adus-o la uşa lui pe moştenitoarea fostului proprietar al apartamentului, care până atunci locuise în mansarda imobilului. Asta, afurisită, când se îmbata, mergea la uşa lui, ciocănea uşurel şi-i spunea încetişor: "nenea comunistuuuuu, gata nenea comunistu`, s-a ales prafu` de orânduirea muncitorilor şi țăranilor, ați luat-o în mâna cum ar veni, şi trebuie să dați înapoi bunurile furate. Restituțio în integrum băieți! După care râdea ca o posedată!

Şi nebună s-a ținut de cuvânt, după vreo zece ani de procese interminabile tot blocul a intrat în proprietatea ei, iar foştii vecini i-au devenit chiriaşi. O vreme,

fiindcă la un moment dat a vândut, iar noul proprietar i-a anunțat că va consolida blocul şi că trebuie să-şi găsească alte locuințe. Olteanul nost` a trebuit să se mute într-o chițimie de la marginea oraşului. Întâmplător, acea chițimie este proprietatea unui cunoscut care la un pahar de vorbă mi-a povestit toată tărăşenia. Bătrânul îşi spune povestea oricui e dispus să-şi piardă câteva ore. Ciudat este faptul că acum pare împăcat cu soarta, ba chiar recunoaşte că se aştepta să pătimească pentru "animite păcate". Totul se plăteşte pe lumea asta, spune el. Şi mai spune că ar lua-o de la cap, chiar dacă ar ştii finalul lamentabil. Are totuşi o durere, fata din occident nu are urmaşi. O să ni se stingă sămânța spune bătrânu.

.....

Când a murit Gheorghiu Dej eram un puştan de vreo 9 ani, dar îmi amintesc foarte bine, din frânturile de dialog între părinți şi rude, despre nebunia de la înmormântarea lui şi bârfa legată de cele două fiice ale lui Dej. Lică Gheorghiu (fiica mai mică) a ajuns actriță, dar avea legătură cu actoria, cam atâta câtă a avut şi Mitzura Arghezi, fiica lui Tudor Arghezi. Să nu fiu rău, totuşi, Lică a făcut un rol interesant în Lupeni `29 şi, datorită insistentelor ei, s-a demarat construcția studiourilor Buftea. Iubirea cea mare a Licăi s-a numit Placinteanu, care era fratele vestitei regizoare Sorana Coroama. Grea soarta pe capul bietului amorez căci până la urmă a crăpat în închisoare, se pare din ordinul lui Dej.

Ailaltă, fiica mai mare, Tanti, a fost măritată cu unul din frații Grigoriu, Cezar parcă, cu care a avut două fiice. Presata de Dej a divorțat şi s-a recăsătorit cu Stamate Popescu actor la Nottara. Cezar Grigoriu a murit într-un accident de maşină în condiții misterioase.

Nu toată lumea ştie că Lică a avut copii din prima căsătorie cu avocatul Marcel Popescu: Sanda (economista, decedata în 2005), Gheorghe (inginer, decedat în 2005, coleg de bancă cu pulitologul Volodea Tisminetzki, zis şi nepotul lui T-34, zis şi procurorul comunismului hahaha!) şi Mândră, notar public. La Mandra Gheorghiu am făcut succesiunea după mama. Pe bune, nu mintz, e mică lumea! Atât de mică, încât prin `77, am beut la ziua cuiva împreună cu mai mulți "ciudați", printre care şi acest Gheorghe, nepotul lui Dej, care era picătura ruptă din bunica-su. Ii copiase pana şi conformația cearcănelor! Când s-a recomandat "nepotul lui Dej", am crezut că glumeşte, însă varul care mă invitase la sindrofie mi-a confirmat. Bai, mucles, ca asta e chiar nepota-su.

Mă rog, umbre pe pânză vremii. Ideea e ca subiectul este destul de generos şi poate un istoric cu condei să însăileze un scenariu pentru un film. Ce, despre Hitler nu se fac mii de filme? Despre familia lui Dej de ce nu?

.....

În familie, Ceaşca era cunoscut drept Pelticle. Unul dintre frații lui tata, mai şugubăț, inventase, sau pescuise porecla asta şi atât de mult o repeta încât

fusese adoptată de toată familia.

— Da de ce îi zici Pelticle unchiule? am întrebat eu la un moment dat.

— Bai putza, da` tu nu crezi că eşti cam curios? Îi zic aşa fiindcă vorbeşte peltic.

— Da` ce-i aia peltic? am întrebat.

— Mai tzaca, prea multe vrei să ştii, vezi ca cine ştie multe moare repede. Peltic e unu` care vorbeşte de parcă ar avea limba prea scurtă.

— Bine dar el nu vorbeşte aşa, mai degrabă se bâlbâie sau poceşte cuvintele. Spune în loc de prieten, preten.

Unchiu s-a uitat lung la mine şi a exclamat:

— Bai tzaca, da` tu ştii nu eşti deloc fraier!

Bineînțeles că nu eram, ba încă eram destul de atent la unele detalii legate de personalitatea lui Ceaşca. La vremea aia mă contraria faptul că ajunsese ditai conducătorul şi nu reuşea să articuleze corect unele cuvinte. Şi-apoi toate cuvântările alea pline de stereotipii ... chiar mă gândeam cât de tâmpit poa` să fie cineva ca să stea să le asculte şi apoi să-l mai şi laude pe individ. (Aveam să aflu mai târziu cam care e motivația.)

În `68 eram printr-a şasea şi îmi amintesc de reacția din familie legată de atitudinea lui Ceaşca fata de invazia din Cehoslovacia.

— Io-te-l şi pe Pelticle, spunea unchiul cel şugubăț urmărind evenimentele, ai zice că mai are puțin şi cucereşte Moscova. Haraso celovec! Hahaha!

— Taci mai împielițatule, îl strunea nevastă-sa o femeie spirt, eu cred că nu e prost olteanu`, dar da şi el din gură că nu cumva să le vina ruşilor ideea să sară Prutul.

— Păi de ce să sară Prutul nefasta, răspundea "împielițatul", ce, dobitocul ăsta de Pelticle le-a ieşit vreodată din cuvânt? Ce, li s-a opus ca Imre Naghi sau ca Dubcek? Mănâncă şi el căcat de ochii lumii, dar din punct de vedere idelogic ce mi-e Pelticle al nost`, ce mi-e Stalin? În esența tot bolşevic şi unul şi altu`. Cred că ruşii se cacă pe ei de râs când îl aud! Hahahaha!!!

.....

Tiens, tiens, camaradul Zisu Costică trece printr-o criză de identitate. Tres interesant, iar dacă ar fi să psihanalizam, crizele astea de identitate, nefiind la îndemâna oricui, ele bântuind de regulă pe `telectualu` cu bogate trăiri interioare, cu zbuciumuri sufleteşti bulversante, rezulta că acest personaj – Zisu Costică – este dat `reacu de complex. Ori, un personaj complex care poate mai mult, conform principiului "a fortiori", poate şi mai puțin. Pe cale de consecință, putem accepta ca, deşi personajul Zisu poate mai mult, deocamdată autorul ni-l prezintă bălăcindu-se în mocirla compromisului. A compromisului pe toante planurile. În famiglie, în relația cu rusoaika cea rea de musca, în relația cu pleznitoarea care – oops! – îl anunță că se mărită, ba chiar în relațiile sale de

muncă, unde compromisul s-ar traduce prin "ciocu` mic" amice, fiindcă deşi am depăşit perioada de diktatura a proletariatului, în continuare funcțiile de pe lista lungă a nomenklaturii sunt puține şi încă se face chiar moarte de om pentru ele. (Azi se numesc sinecuri dar în esența e acelaşi drac. Hahahaha!!!)

Aşadar, personajul Zisu este, un cum `ceam, complex, însă deocamdată este lăsat de auctor să se zbată într-o gârlă raională, măi frate...

De aceea, stimați cititori vă ordon, nu vă lăsați, ori lăsați-vă barba, ori ... faceți cum vreți!

Pe bune, eu zic să avem răbdare, fiindcă în sfârşit, se profilează o tzara de umanism pe chipul lui Zisu. Ați sesizat, deşi face sex sportiv cu nevastă-sa, rusoaika, deh, şi şi-o pune pasional cu tânăra pleznitoare, sufletelul lui tânjeşte tot la coană Silvia. Oare ce-o mai face şi coană Silvia? Ou est-elle? Que fait-elle? Avec sa robe longue elle ressemblait souvent a une aquarelle de Marie Laurencin. Le temp, oooo le temp! Îl y a un siecle, y a une eternite!

P.S. Astea de la urma le-am băgat din Joe Dassin din "Vară indiană". Tocmai o ascultăm...

XXI

Aplicaţia din Decembrie

13 Decembrie 1989. La redacția ziarului "Secera şi Ciocanul" era mare forfotă. Oamenii erau apăsați de presiunea unei amenințări inefabile. Erau nervoşi şi agresivi. În biroul lui Constantin Zisu tocmai intrase Serghei Makarov. Avea să fie ultima lor întâlnire.

— Dă-ți demisia Constantine. E singurul lucru pe care-l mai poți face. Makarov era mai serios şi mai încordat ca niciodată. Cicatricea de pe frunte era mai roşie ca de obicei. Îmbătrânise şi arăta foarte obosit.

— Ce motiv să invoc?

— Că nu eşti de acord cu regimul. Solidarizează-te cu programul celor şase, cu Doina Cornea, cu Ana Blandiana, cu Dinescu, cu Deşliu, cu cine vrei tu. Vei fi arestat instantaneu.

— Arestat?

— Da, arestat la domiciliu. Ca Dinescu şi Brucan.

— Or să mă omoare?

— Nu te omoară nimeni. Nu mai au timp. Ceauşescu nu realizează dimensiunile pericolului care îl pândeşte. De ieri, armata sovietică şi-a desfăşurat trupele pe toată lungimea graniței voastre de răsărit. CIA are şi el mări interese ca aici să fie mişcări de mase.

Constantin era năucit. Se uita neîncrezător la Makarov şi încerca să

ghicească dacă nu-i întindea vreo cursă. Dar de ce ar fi făcut-o?

— Nu am nici timp, nici chef de glume Constantine, zise Makarov, ghicindu-i, parcă, gândurile. Avea vocea uşor vlăguită de vehemența cu care vorbise. Aici vor fi mişcări de stradă. Vor muri oameni. Nu e bine să te prindă schimbarea pe acest post. Vorbele lui Makarov păreau elucubrațiile unei minți bolnave. Nu putea fi adevărat.

— Va fi o revoltă populară? – întrebă Constantin, ruşinat instantaneu de prostia propriilor cuvinte. I se părea că repetă o replică dintr-un film prost.

— Revoltă pe dracu'... Poporul vostru nu e în stare să se revolte – răspunse Makarov, cu dispreț. Nici n-ar avea cum. Va fi o mare diversiune, pusă demult la punct. Ceauşescu s-a grăbit s-o rupă cu Moscova, dar a aplicat conştiincios principiile de organizare ale statului comunist, elaborate de NKVD. Ha, ha, ha... mai ții minte directiva K – AA – CC – 113? Makarov silabisi, cu voluptate sadică, inițialele directivei.

— Nu. Nu țin minte.

— Ai învățat-o în şcoală, la Moscova. Şi nu numai acolo... Directivă, în special, indicația NK – 003 – 47 (Makarov accentuă din nou, cu pedanterie inițialele şi cifrele) a fost oferită ca model tuturor țărilor din sfera de influență a Moscovei, deci şi vouă. Ea organizează timpul muncitorului într-un mod pe care-l cunoşti foarte bine: ziua de lucru trebuie să înceapă cât mai devreme, dar nu înainte de a alerga după un tramvai sau un autobuz. Acestea aparțin unui sistem de transport în comun, gândit intenționat să funcționeze prost. Programul de lucru trebuie să fie extenuant, impus în numele realizărilor stabilite în şedințele de partid. Urmează fuga după aprovizionarea zilnică, menținută intenționat în cote minime, pentru a depinde numai de stat. Programul televiziunii să fie cât mai scurt, iar posibilitățile de relaxare cât mai limitate. Toate acestea sunt menite să ocupe la maximum timpul individului, pentru a-i abate gândul de la inițiative personale sau de grup, care pot deveni periculoase pentru regim...

Makarov spusese toate acestea rar, ca şi când le-ar fi citit dintr-o carte, subliniind, din când în când, cu arătătorul mâinii drepte, un text imaginar. În timp ce „recita" acest discurs, pe față i se citea o nefirească satisfacție. Constantin îl privea fascinat. Era pentru prima dată când Makarov îşi dezvăluia firea. Era, ca şi el, un înfrânt, o victimă care-şi făcuse din eşec un titlu de noblețe, un merit social. Rusul observă că ziaristul îl analizează. Îşi recăpătă aerul placid, cu o abia sesizabilă stânjeneală.

— Pierdem vremea, Constantine. Ai înțeles cât de serioasă e problema?

— Am înțeles. Mâine îmi depun demisia.

— Nu mâine, acum! Acum s-o scrii! Vocea lui Makarov era imperativă şi precipitată. Se uită nervos la ceas. Apoi, cu voce calmă:

— Mâine e prea târziu.

Constantin luă o coală de hârtie şi scrise cu majuscule: "**DEMISIE...**"

Îşi aduse aminte de ziua aceea nenorocită din liceul militar, când semnase în biroul colonelului Albu, o altă hârtie.

Continuă: "**Subsemnatul Zisu Constantin, redactor şef al ziarului »Secera şi Ciocanul»...”**

Nu-i venea să creadă că ceea ce i se întâmpla era aievea. I se părea că visează sau că se uită la un film în care el este un personaj exterior, străin. Era arestat la domiciliu şi păzit de doi soldați MAI, care se schimbau din şase în şase ore. Tot ei îi asigurau aprovizionarea cu alimente, deşi, deocamdată, nu avea nevoie de nimic. Liudmila era plecată de 10 zile cu George, fiul lor, în vârstă de 14 ani, la Vladivoslak, la părinții ei. Se bucura că nu sunt în Bucureşti.

Constantin încercă să înțeleagă ce se întâmpla, de fapt, ce se întâmplă în lume, ce se întâmpla în România şi ce se întâmplase cu el. Avea, sau cel puțin aşa credea, tot timpul să pună cap la cap toate datele problemei, toate informațiile la care avusese acces până atunci, dar nu se gândise să le interpreteze. Nu se gândise – dintr-un fel de deformație profesională. Toate acele ştiri şi comentarii erau pentru el „materiale” de presă, ceva abstract şi inconsistent, nişte piese într-un joc de puzzle. Acum începe să le descopere conținutul.

Ceauşescu, de pildă. Era, teoretic, la apogeul puterii sale, dar şi la cota maximă a urii unanime care îl înconjura. În nebunia lui, instituise în toată țara teroarea şi foametea. Reuşise însă nişte performanțe pe care nimeni nu i le putea nega. Cu prețul acestei înfometări a întregului popor, îşi plătise în totalitate datoriile externe, creând toate premisele începerii unor acumulări economice. Industria şi agricultură, cu toate anacronismele şi decalajele față de cele din Europa de Vest, ar fi putut să susțină țara pentru o perioadă destul de mare de timp, chiar şi în cazul unui conflict militar. Iar armata, chiar aşa rudimentară cum era (de fapt avea o dotare la nivel mediu), constituia o forță deloc neglijabilă. În acest context, după achitarea datoriilor externe, Ceauşescu îndrăznise să repună pe tapet, în fața ruşilor, problema Basarabiei şi a tezaurului confiscat în timpul primului război mondial. România lui Ceauşescu tindea astfel să devină o reală putere zonală, ceea ce nu convenea nici ruşilor, nici ungurilor, nici comunității vestice, nici chiar SUA.

Constantin îşi surprinse un sentiment de respect şi compasiune față de Ceauşescu. „Ce idioțenie! – îşi spuse. Stau aici, închis, şi, în loc să mă rog să crape, îi descopăr calități şi merite. Dacă ce-i pregătesc ăştia dă greş, sunt un om mort”. Se concentră din nou asupra informațiilor pe care le deținea, încercând să-şi dea curaj. Era clar că în România se intersectau acum mai multe interese, unele venind dinspre Europa de Vest şi chiar din SUA. Îşi aduse aminte că publicase în „Secera şi Ciocanul”, până în ziua demisiei, ştiri despre scandalul din zona Canalului Panama, care făcea joncțiunea între Atlantic şi Pacific. Statul

Panama intenționa desfăşurarea unor acțiuni în vederea scoaterii canalului de sub autoritatea americană. SUA, la rândul lor, mobilizaseră forțe militare de intervenție care să împiedice desfăşurarea unor asemenea acțiuni. Mass media era cu ochii pe americani, a căror intervenție, previzibilă de altfel, era comentată şi contestată. Deci, se gândea Constantin, măcar din acest motiv, SUA, prin CIA, ar fi trebuit să sprijine izbucnirea unei revolte în România. Iar pretextul cel mai bun putea fi pastorul Laszlo Tokes, de care aflase toată țara.

XXII

Nici nu ştia câtă dreptate avea. Pe 14 decembrie, avea să afle el mai târziu, peste 300 de cetățeni maghiari, aproape toți ofițeri ai serviciilor secrete ungare, au sosit la Timişoara. A doua zi, pe 15 decembrie, tot la Timişoara, au sosit cu avionul doi diplomați americani, care s-au cazat la hotelul „Continental". Tot atunci au mai sosit: adjunctul ataşatului militar al RFG, trei ataşați francezi, secretarul politic II şi secretarul economic II al Ambasadei Statelor Unite, precum şi ataşatul japonez. Era prezent şi un grup de 11 cetățeni sovietici, oameni ai KGB-ului, care urmăreau derularea evenimentelor.

Pe 16 decembrie, pastorul Tokes trebuia să părăsească definitiv locuința, dar a refuzat. O mână de cetățeni români şi maghiari s-au oferit să-i asigure paza. A doua zi, grupuri de curioşi, printre care şi maghiari sosiți în Timişoara pe 14 decembrie, s-au adunat în fața locuinței pastorului. Şi, încet-încet, tot mai multă lume, cetățeni care n-aveau nicio legătură cu planul inițiat, oameni care chiar credeau în necesitatea schimbării regimului comunist. Au început să se strige lozinci anticeauşiste şi anticomuniste. Alți timişoreni, din ce în ce mai mulți, se scurgeau în coloane, spre centrul oraşului. Câțiva au spart librăriile şi au aruncat în stradă cărțile lui Ceauşescu. Atât au aşteptat autoritățile comuniste. Au anunțat la Bucureşti că o bandă de derbedei producea dezordine în oraş. Au fost trmişi la Timişoara generalii Stănculescu, Guşe, Chițac, Macri şi Nuță, cu ordin de la Ceauşescu să reprime orice mişcare contestatară. Demonstranții, baricadați în Piața Operei şi calea Girocului, au reuşit să captureze două tancuri venite să curețe zona. La ora 23.00, tancurile erau din nou în mâinile militarilor. În noaptea de 17 spre 18 decembrie, generalul Ştefan Guşe a ordonat: „Să fie înăbuşite toate focarele de rezistență! Echipajele de pe tancuri să tragă cu pistoalele!" Evenimentele nu mai erau, deja, coordonate ori sugerate, de cei care avuseseră dispoziții să incite la revoltă. Mulțimile de pe străzi demonstrau realmente împotriva comunismului şi împotriva lui Ceauşescu. Cei care veniseră ca turişti la Timişoara erau demult la punctele de graniță sau la Bucureşti. Pe data de 19 decembrie, generalii nu au mai avut cui să dea ordine. Militarii din Timişoara fraternizaseră cu demonstranții. Autoritățile comuniste locale au fost alungate, iar controlul a fost preluat de un detaşament

revoluționar. Pe 19 decembrie, la Timişoara, revoluția izbândise.

……

Constantin Zisu nu se mai dezlipea de aparatul de radio pe care, din fericire, uitaseră (sau poate că nu uitaseră!) să i-l confişte. Căpătase o dexteritate pe care nu şi-o bănuise în a naviga pe scală, de la Europa Liberă la Vocea Americii, apoi la BBC şi iarăşi de la capăt. Toate posturile transmiteau informații despre evenimentele din Timişoara. S-a transmis, la un moment dat, şi o înregistrare de la fața locului, în care se auzeau focuri de armă şi o voce disperată care strigă: „Nu trageți, mă! Suntem români, români!".

Uitase cine e şi pentru ce stătea închis în casă. I-o mai aminteau soldații care urcau de câteva ori pe zi la el, să-l întrebe dacă are nevoie de ceva. Când îi auzea la uşă schimba imediat frecvența. Bineînțeles că nu putea să-i păcălească. Erau însă şi ei la curent cu evenimentele şi, probabil, din prudență, se prefăceau că nu-şi dau seama ce făcea el acolo, singur.

Pe 21 decembrie, seara, a primit vizita unui maior de securitate. Acesta a intrat în sufragerie, s-a apropiat de aparatul de radio şi l-a atins cu dosul palmei.

— Mai lasă-l să se răcească. O să mai ai nevoie de el – i-a zis ofițerul, fără să zâmbească. Apoi l-a privit fix, cu o figură gravă, blazată. Era un bărbat frumos, grizonat, de vreo 40 de ani. S-a îndreptat spre uşă, făcând semn soldaților să-l urmeze. Din prag s-a întors spre el, i-a aruncat o privire încărcată, parcă, de subînțelesuri şi i-a spus:

— Eşti un om norocos… domnule Zisu.

A doua zi dimineața, soldații dispăruseră din fața blocului.

XXIII

Pe la zece dimineața îndrăzni să iasă din casă. O luă pe jos spre centru. Capitala se umpluse de manifestanți. Primii care au ieşit în stradă au fost muncitorii de la Turbomecanica. Toți se îndreptau spre Piața Palatului. Pe măsură ce aceasta se umplea de demonstranți, la ordinul lui Ceauşescu s-au aruncat deasupra mulțimii fluturaşi propagandistici în care scria despre trădătorii de țară şi ocuparea Ardealului. N-au avut niciun efect. Între timp, generalul Iulian Vlad a dat un ordin extrem de important pentru lămurirea adevărului despre Revoluție şi despre adevărații vinovați ai crimelor comise după 22 decembrie. Iulian Vlad a ordonat, deci, întregului efectiv al trupelor de Securitate să se retragă în unități şi să nu execute decât ordinele pe care le va confirma personal. Cam în acelaşi interval de timp s-a anunțat sinuciderea generalului Vasile Milea. Din clipa aceea, Armata, ca instituție, a trecut de partea populației, atât în Bucureşti, cât şi în țară. Ceauşescu a ieşit pe balconul CC-ului şi a încercat să vorbească mulțimii. A fost huiduit. Puțin mai târziu, Nicolae şi Elena Ceauşescu au fugit cu elicopterul de pe clădirea Comitetului Central.

Acțiunea a fost organizată de generalul Victor Athanasie Stănculescu, recent venit de la Timişoara şi cu piciorul proaspăt pus în ghips. Manifestanții, neîntâmpinând nicio rezistență, au pătruns în clădirea Comitetului Central. Probabil că, dacă generalul Vlad nu ar fi dat acel ordin, Securitatea ar fi intervenit şi mulțimea n-ar fi reuşit să intre acolo. În acel moment, avea să-şi clarifice mai târziu Constantin Zisu, luase sfârşit revoluția propriu-zisă. Ceea ce a urmat n-a mai fost revoluție, ci o diversiune de proporții.

……

După fuga familiei Ceauşescu, o parte din manifestanți s-au îndreptat spre Televiziune, alții spre Radio, iar alții, vreo câteva mii, au intrat în Comitetul Central. Pe la ora 18.00, în Piața Palatului, unde fusese adus un car al televiziunii, a început să se tragă. În zadar Ion Caramitru, ajuns între timp acolo, răcnea cât îl țineau puterile: „Nu mai trageți! Nu mai trageți! Încetați focul!" Diversiunea nu mai putea fi oprită. Constantin Zisu începea să nu mai înțeleagă ce se întâmplă, de fapt. „Domnu' Iliescu", apărut la televizor din senin, deşi toată lumea părea că-l aşteaptă, lansase un apel către populație, să vină să sprijine Radiodifuziunea. Deşi contrariat de acest apel („Să apărăm Radioul, de cine? Şi cu ce?" – se întreba), s-a dus, totuşi, acolo, plin de entuziasm. Avea să-şi reproşeze, mai târziu, această stare infantilă. La radio era un vacarm din care n-a înțeles nimic. Un angajat al instituției era bătut de mulțimea adunată în jurul clădirii. Cineva spusese că e terorist. Un tânc cu motorul pornit îşi rotea fără rost turela în toate părțile, iar în jur se auzeau împuşcături. Era imposibil de înțeles cine în cine trăgea. A plecat de acolo complet zăpăcit, îndreptându-se din nou spre Sala Palatului. Aici, altă nebunie: armata trăgea cu tunurile în Palat. A plecat şi de aici, îndreptându-se spre televiziune, loc pe care nu l-a mai părăsit, până pe 24 decembrie. De undeva, de la o clădire dinspre Piața Aviatorilor, a început să se tragă. Clădirea aparținea personalului Ambasadei Sovietice, dar fusese evacuată din 20 decembrie. Soldații chemați să apere Televiziunea au ripostat violent, reuşind să facă imobilul ciur. S-a tras şi din alte clădiri. Teroriştii erau peste tot, dar nu-i vedea nimeni. Din când în când, câte un om din mulțime intra în bătaia trasoarelor şi era lovit. Apărea imediat un echipaj al Salvării, care ridica rănitul şi-l ducea undeva, probabil la Spitalul de Urgență. Constantin urmărea cu atenție traiectoria trasoarelor. În câteva minute – îşi făcea el socoteala – ar fi putut secera toată mulțimea. Unghiurile din care se trăgea spre Televiziune permiteau acest lucru. Şi, totuşi, se trăgea pe deasupra oamenilor, parcă intenționat să-i protejeze. Din când în când, totuşi, mai făceau câte-o victimă, cumva tot strategic, ca să nu bată la ochi că e o farsă. Victor Brateş şi Alexandru Stark transmiteau pe post cele mai aberante ştiri, făcute şi ele să mențină panica. Toate incriminau Securitatea ca pe un veritabil incubator de

terorişti. Securitatea, însă, ţapul ispăşitor al acestei diversiuni, fusese consemnată în unităţi, încă din 22 decembrie. Constantin nu îndrăznea să împărtăşească nimănui aceste observaţii cinice. Oamenii adunaţi în faţa televiziunii aveau o stare de spirit extraordinară. Fie că se ghemuiau sau se aruncau pe burtă când începea schimbul de focuri, fie că aşteptau liniştiţi următoarele rafale, aproape tot timpul se ţineau de mână sau după umeri. Erau obosiţi, nedormiţi, dar fericiţi. Cel puţin cei care veniseră acolo din entuziasm şi bucurie. Spre dimineaţă, când înceta focul, adormeau îmbrăţişaţi, încălzindu-se unul pe altul, bărbaţi, femei, adolescenţi.

XXIV

23 decembrie. Pe la ora 13.00 Constantin se duse până la gura de metrou. Femei îmbarcate în halate albe aduceau navete cu sandvişuri pentru manifestanţi şi sticle cu apă minerală. La televiziune se anunţase că exista riscul ca apa de la robinete să fie otrăvită. Oamenii erau surescitaţi şi suspicioşi. Starea i se transmisese şi lui Constantin, deşi nu credea o iotă din toate minciunile contradictorii debitate pe micrul ecran. Asocierea cuvintelor securişti – terorişti era atât de insistentă, încât era clar că sursa acestui haos era în altă parte. Se apropie de una din femeile care împărţea sandvişuri. O bucurie fără margini îi lumină figura.

— Mimi!

— Constantin!... Dragul meu, iubitul meu, trăieşti! Lăsă naveta jos şi se aruncă în braţele lui. Unde-ai fost? Ce ţi-au făcut? – îl mângâia, în neştire, pe faţă, pe păr, pe tâmple...

— Nu mi-au făcut nimic. M-au arestat la domiciliu. Dar, după cum vezi, acum sunt liber.

Mimi îi povesti că îl căutase la redacţie, că îi spuseseră că e un duşman al poporului şi că primise ce merita, dar nu-i explicaseră nimic concret. A dedus că a fost arestat de securitate, că l-au bătut sau că, mai rău, l-au omorât. În vremurile astea...

— Şi acum ce faci, camarade? – îşi reluă Mimi tonul şăgalnic, care îi plăcea atât de mult lui Constantin.

— Încerc să înţeleg ce se întâmplă. Un lucru mi se pare clar: cineva menţine starea asta cu un scop anume. Cred că lucrurile au luat altă întorsătură decât au fost planificate.

— Securitatea?

— Nu, nu cred. Securitatea nu are nici structurile, nici capacitatea de a opera astfel. Aici trebuie să fie mâna ruşilor. Iar dacă e aşa, cei mai mulţi agenţi înfiltraţi ai lor sunt în armată.

Constantin Zisu era bine documentat în privința structurilor Armatei şi ale Securității. Ştia, de asemenea, că Direcția de Informații a Armatei (DIA) era organismul cel mai înfiltrat cu agenți GRU (Serviciul de Informații al armatei sovietice) şi KGB. De altfel, DIA fusese înființată sub coordonarea generalilor sovietici, încă din perioada stalinistă. Mulți dintre ofițerii armatei române erau pregătiți special la Moscova, pentru a fi retrimişi la Bucureşti cu un scop precis. Legăturile cu Moscova ale agenților români racolați de ruşi s-au perpetuat în timp. De fapt, nici nu mai puteau fi stopate, pentru că, în activitatea de spionaj, cine spunea „Da" o făcea pentru toată viața. Cel mult, ofițerii implicați într-o asemenea rețea intrau în conservare pentru o perioadă de timp. Era de notorietate, de pildă, în rândurile armatei, faptul că generalul Nicolae Militaru a fost agent sovietic. Această stare de lucruri devenise atât de periculoasă pentru siguranța națională încât Ceauşescu a fost nevoit să înființeze o direcție specială în cadrul Departamentului Securității Statului, şi anume unitatea 0110 – Contraspionaj pe relația Est – care avea misiunea să supravegheze DIA. Această unitate deținea toate dosarele informative ale generalilor din armata română racolați de KGB şi GRU. UM 0110 deținea cheia întregului ansamblu al operațiunilor de spionaj sovietic în România. Dar, cu toate că era un organism de elită, unitatea 0110 nu a fost încurajată până la capăt de Ceauşescu să-şi facă datoria. Mai mult, la începutul anilor '80, s-a constituit, pe lângă Direcția de Informații a Armatei, un grup operativ de luptă. Înființarea acestuia a fost precedată de reorganizarea unor mari unități de paraşutişti, la Boteni şi Buzău, care urmau să intervină în ajutorul trupelor DIA. Cadrele acestor unități beneficiau de o pregătire de excepție, reprezentând o structură operativă de elită a armatei. Denumirea oficială a acestui grup de luptători era: „trupe de cercetare şi diversiune în spatele frontului inamic". Unitatea cea mai cunoscută de acest fel era Batalionul 404 DIA – Buzău, condus, la sfârşitul anului 1989, de lt. Col. Vasile Gherculescu şi maiorul Gheorghe Truțulescu. Mai erau două astfel de unități, una la Caracal şi alta la Tuzla, lângă Costineşti. Ele se subordonau direct Marelui stat Major al Armatei, condus de generalul Ştefan Guşe şi de adjunctul său Victor Athanasie Stănculescu. Pe linie de DIA, acesta din urmă avea însă competențe sporite față de primul.

Prima mare greşală a lui Ceauşescu a fost aceea că nu a avut încredere în Departamentul Securității Statului, care, prin Iulian vlad, l-a informat corect despre planul de răsturnare a regimului. A doua greşală a fost aceea că s-a încrezut în generalul Stănculescu, deşi cunoştea situația şi înfiltrările sovietice din interiorul DIA...

Cam aşa începea să-şi clarifice Constantin Zisu desfăşurarea aparent ilogică a evenimetelor. Intuia, de asemenea, şi avea să-şi confirme mai târziu, că tot acest haos era întreținut de acei agenți înfiltrați în DIA, care făceau eforturi disperate pentru a declanşa, prin diversiune, un conflict real între trupele de

Securitate şi Armată. De ceea se insistă, prin comunicatele transmise la televiziune, pe asocierea cuvintelor securişti – terorişti. Dacă acest conflict s-ar fi declanşat, armata sovietică, mobilizată la graniță, ar fi avut legimitatea de a interveni, în numele… tratatului de la Varşovia. Acesta era, de fapt, conform planului, scopul declanşării revoluției române. Ordinul ferm, dat pe 22 decembrie de Iulian Vlad (anume, ca toate trupele de securitate să se retragă în unități şi să nu execute niciun ordin decât dacă e confirmat personal de el) a împiedicat, de fapt, ocuparea României. Iar refuzul telefonic al generalului Ştefan Guşe de a primi sprijin militar sovietic, transmis în direct la TVR, a făcut ca punctul final al planului general să eşueze. Acest refuz crucial i-a mai spălat din păcatele grele, cu care se împovărase la Timişoara.

XXV

Mimi a rămas cu el toată noaptea. „Spectacolul" s-a derulat aidoma celui din noaptea trecută. Au fost loviți de gloanțe trei manifestanți. Dar oamenii se obişnuiseră. În pauzele dintre schimburile de focuri râdeau, cântau, spuneau bancuri, comentau capturarea lui Ceauşescu, care fusese anunțată de seara. Majoritatea erau neîncrezători. Le venea greu să conceapă că monstrul acela infailibil, care timp de 24 de ani îşi bătuse nestingherit joc de ei, putea să fie prins aşa, pur şi simplu, ca un infractor de rând.

— Vor să ne liniştească, d-aia ne mint. Eu unul nu cred până nu văd cu ochii mei. Nu vedeți că peste tot sunt securişti şi terorişti? Ce, ăştia trag de capul lor? – zicea unul care părea că le ştie pe toate.

— Păi, da, că sunt fanatici. Sunt „copiii" lui Ceauşescu. Trupele alea speciale, formate din orfani crescuți şi antrenați de mici. Ăştia luptă pentru el, până la unul – explica altcineva.

— Terminați, domne, cu prostiile – interveni un tânăr. Păi, dacă ar exista trupele astea, n-ar fi acolo, lângă el, să-l păzească? Aici e vorba de o diversiune.

— Diversiunea cui? – întrebă cel de dinainte.

— Nu ştiu. Dar uitați-vă şi voi: în cine trag ăia? În noi? În câteva minute ne-ar face terci. Aici sunt alte jocuri…

Rafalele începură din nou. Se aruncară la pământ. Constantin o cuprinse pe Mimi, cu brațul de după umeri, protejând-o. Femeia se lipi de el. Era emoționată ca în tinerețe, în camera de la Athénée Palace, când îl aştepta să vină. Acum erau amândoi oameni în toată firea, cu toate nebuniile consumate şi cu toate înfrângerile asumate. Cel puțin, aşa credeau. Dar faptul că se aflau aici, împreună, sub gloanțe, fără să ştie prea bine ce caută, fără să înțeleagă ce se întâmpla în jurul lor, dovedea că viața le mai putea oferi surprize.

După moartea lui Liviu, Mimi născuse o fată, pe care a botezat-o Miriam.

Pe certificatul ei de naştere, în dreptul tatălui era trasă o linie: tată necunoscut. N-a vrut să treacă numele lui Liviu din două motive: nu era sigură că el e tatăl şi nu mai voia să aibă de-a face în niciun fel cu părinții logodnicului decedat. Fetița putea, la fel de bine, să fie a lui Constantin, dar nu era corect să-i complice şi lui viața. Constantin se oferise, de altfel, dar Mimi a simțit că o face din cavalerism şi compasiune. A refuzat. Fetița era a ei şi numai a ei. Acum Miriam avea 17 ani.

— Teroristul, teroristul! Au prins un terorist!…

— Patru soldați aduceau cu mare greutate un individ îmbrăcat în combinezon negru, cu cagula pe cap. Nu era înalt, dar părea foarte puternic şi agil.

— E securist? – întrebă cineva, dar nimeni nu-i răspunse. Soldații îl forțaseră pe terorist să stea în genuchi şi îi smulseră cagula de pe cap. Constantin încremeni. Teroristul era femeie. Era Liudmila!

XXVI

Simțea că-i explodează creierul. Privea buimac la femeia din fața lui şi nu-i venea să creadă. Gândurile care-l invadau nu proveneau atât din şocul propriu zis al incredibilei întâlniri, cât din ceea ce descoperea în spatele ei. Deci nu el era pionul important, subiectul principal al întregii istorii care începuse în urmă cu 30 de ani, în biroul colonelului Albu! Era doar alibiul, paravanul Liudmilei, pretextul ei de a se afla în România. Şi el, care credea că are misiunea de a-l supraveghea! Cum a putut să fie atât de naiv, atât de neglijent? Abia acum îşi explică absențele acelea, zilnice, ale Liudmilei, când ea îi spunea că merge să facă pregătire fizică pentru a-şi menține corpul, iar el credea că se duce la întâlniri. Acum înțelegea ce pregătire fizică făcea şi că escapadele ei amoroase, pe care le ştia toată lumea, erau simple diversiuni, pentru atrage atenția în altă parte. În felul acesta, Liudmila putea să-şi vadă nestingherită de misiunea pentru care fusese trimisă. Asta nu însemna, bineînțeles, că nu-i plăceau bărbații şi că nu avea o „activitate” intensă în acest sens. Chiar el o prinsese în flagrant, de vreo cinci ori. Dar poate că şi aceste „flagranturi” făceau parte din scenariu…

În clipa în care a relaizat cine e teroristul, Constantin s-a smuls de lângă Mimi, a făcut un pas înainte şi a avut pornirea de a striga: „Dați-i drumul! E nevastă-mea…”, dar privirea Liudmilei, care îl zărise de la început, l-a țintuit locului. Era o privire tăioasă, ca un ordin. Constantin înțelese şi se opri. Liudmila avea o atitudine mândră, de amazoancă învinsă. Stătea acolo, în genunchi, în fața mulțimii furioase, cu mâinile legate la spate, strângând din dinți, sub ploaia de pumni şi de genunchi în burtă. Din gură i se prelingea o dâră groasă de sânge.

— Împuşcați-o băieți, morții mă-si de teroristă…

— Unde sunt, fă, ceilalți, nenorocito?

— Călcați-o în picioare, să spună şi laptele pe care l-a supt de la mă-sa!

Mulțimea era din ce în ce mai înfiebântată. Soldații abia reuşeau să facă față manifestanților, care se înghesuiau să o lovească pe teroristă.

Liudmila fusese capturată într-o acțiune de încercuire a clădirii de lângă Piața Aviatorilor, de unde se trăgea asupra Televiziunii. Era singură. Soldații o somaseră să se predea, dar ea a început să tragă în ei. Norocul lor a fost că nu mai avea decât câteva cartuşe în încărcător şi n-a mai apucat să-l schimbe. S-au aruncat asupra ei, încercând s-o imobilizeze, dar terorista era o foarte bună luptătoare şi i-a pus la pământ în câteva secunde. Unul dintre ei a reuşit, totuşi, să-i pună piedică, în momentul în care ea se pregătea să fugă, iar altul a lovit-o peste față cu patul pistolului mitralieră. Aşa au reuşit s-o imobilizeze şi s-o aducă la Televiziune…

Un claxon strident spintecă aerul. Pe trotuar, opri scârțâind un ARO militar, din care coborî un maior de infanterie, însoțit de un locotentent şi doi militari înarmați. Îşi făcură rapid loc prin mulțime şi ajunseră în fața Liudmilei.

— Suntem de la Ministerul Apărării, avem ordin s-o arestăm. Merge cu noi – spuse cu voce tare maiorul, scoțând din veston o legitimație şi arătând-o soldaților care o păzeau pe Liudmila. Respectuoşi, aceştia se dădură înapoi. Liudmila se ridică din genunchi şi schiță o mişcare care trăda intenția de a fugi, dar maiorul o lovi puternic cu pumnul în plex. Femeia icni scurt şi se îndoi de durere. Locotenentul îi puse cătuşele. O duseră la maşină şi o împinseră brutal în maşină. În trecere, Liudmila îi mai aruncă lui Constantin o privire scurtă, care lui i se păru liniştită şi încurajatoare. Adică, ceva de genul: „Nu-ți face griji, situația e sub control.”

……

Constantin se întoarse la Mimi, care rămăsese cu vreo zece metri mai departe de locul celor întâmplate. Încercă să-şi mascheze tulburarea.

— Terorista aia semăna cu nevastă-ta, ai observat?

— Da, şi mie mi s-a părut. Doar că nevastă-mea e ceva mai scundă – minți el.

— Chiar aşa, unde e Liudmila?

— E plecată de vreo două săptămâni la mă-sa, în Rusia. L-a luat şi pe George cu ea – continuă el să mintă, cu aceeaşi seninătate.

Un individ îmbrăcat în uniformă de gărzi patriotice apăru de undeva şi ceru să se facă linişte.

— Dictatorul a fost, într-adevăr, prins – răcni el, cu vocea răguşită. Dar teroriştii continuă să lupte. Sunt nişte fanatici. Trebuie să ne unim toate forțele, ca să-i anihilăm… Oameni buni, astăzi vi se vor repartiza arme… Să aveți buletinele la voi.

Constantin rămase încă o dată stupefiat. „Cum adică, ne dau arme? – se întrebă. Ce să facem cu ele? În cine să tragem?”. Ştia foarte bine ce înseamnă o armă şi cât de periculoasă este. Iar înarmarea mulțimii putea duce la o catastrofă de proporții. Era de ajuns o eroare, o părere a cuiva sau o diversiune măruntă, pentru ca oamenii să înceapă să se împuşte între ei. „Cine dracu’ dirijează toate mascarada asta?”. Bănuielile lui începeau să se confirme. Cineva trăgea de timp, în speranța izbucnirii unui război civil, iar întâmplarea cu Liudmila era cea mai bună confirmare. Acel „cineva” era Uniunea Sovietică.

— Mimi, hai să mergem acasă. Spectacolul s-a terminat.

În noaptea aceea şi în următoarele trei zile a rămas la Mimi. A doua zi era Crăciunul, ziua în care a fost executat Ceauşescu. Din 26 decembrie, ca la un consemn, au încetat toate împuşcăturile. Teroriştii se evaporaseră.

Ultimul episod

Blestemul

Răsfoiesc manuscrisele. Dau peste un text mai vechi, rămas nepublicat: *"Blestemul roşu al ziarului »Scânteia»"*. Îl citesc cu ochi îngăduitori şi, brusc, mi se pare judicios:

"Clamarea cu prea multă gesticulație a adevărului poate avea efecte catastrofale asupra celui care se erijează în purtător al său. Căci adevărul se slujeşte cu umilință, nu cu emfază. Există însă adevăruri şi adevăruri: unele absolute, altele relative, iar altele meschine, pur şi simplu. Adevărul din spatele ziarului <Adevărul> face parte din categoria celor din urmă. El iese la iveală acum, implacabil, ca un verdict, readucând lucrurile, de la dimensiunea lor fictivă, la cea reală. Asistăm stupefiați la spulberarea unei citadele ale cărei fortificații păreau inexpugnabile. Şi nu ne putem reprima un frison de spaimă. De nedumerire aproape metafizică. Cum a fost posibil? Din ce era făcută această cetate, dacă, iată, se fisurează la primul accident – e adevărat, tragic – de circulație? Cine a greşit şi unde? Contaminați de boala scenariilor, căutăm explicații aiurea, în substraturi oculte, într-un univers de culise. Cu atât mai mult cu cât prăbuşirea »Adevărului» se anunță atât de iminentă şi de totală, încât pare premeditată de o conjurație duşmănoasă. În realitate, nu e vorba de nicio conjurație, de niciun complot, ci de prăbuşirea unei imagini, a unui decor virtual. Căci, »Adevărul» n-a fost o ctitorie propriu-zisă, ci o nefastă preluare de patrimoniu. ***Nefastă****, pentru că acest patrimoniu otrăvit a aparținut ziarului "Scânteia".* ***Otrăvit****, pentru că ziarul "Scânteia" a fost organul de presă al Partidului Comunist Român, iar în ultimii ani ai regimului „de tristă amintire”, ziarul personal al lui Nicolae Ceauşescu…*

Partidul Comunist Român a luat ființă în mai 1921, prin rebotezarea Partidului Socialist din România şi afilierea lui la Internaționala a-III-a, comunistă. „Crearea Partidului Comunist Român, pe baza ideilor marxism-leninismului – scriau

documentele „Epocii de Aur” – ca detaşament de anvangardă a clasei muncitoare, a constituit un eveniment epocal în istoria mişcării muncitoreşti din România, un moment de mare importanță în istoria poporului român” (parcă uitaserăm acest limbaj care, pe vremuri, ne provoca dezgust…). La 10 ani de la acest „eveniment epocal”, pe 15 august 1931, apărea la Bucureşti primul număr al ziarului „Scânteia”, organ central de presă al C. C. al P. C. R.”, care a constituit „un moment deosebit de important pentru întărirea rolului presei comuniste de propagandist, agitator şi organizator colectiv al maselor în lupta revoluționară” – consemnau, prin anii 70, aceleaşi documente de partid… În acest ziar, de-a lungul timpului, au fost puşi la stâlpul infamiei duşmanii poporului (a se citi intelectuali, artişti, oameni de ştiință, patrioți nealiniați doctrinei oficiale). Prin acest ziar era ghilotinată valoarea şi preamărită impostura. El a funcționat în două perioade: din 1931 până în 1940 şi din septembrie 1944 până în decembrie 1989, când s-a transformat în „Adevărul”. În 1961, data de 15 august a fost decretată „Ziua Presei Române”. Importanța pe care P. C. R. o acorda ziarului „Scânteia” era atât de mare încât, între 1950 şi 1955, s-a construit un mare palat al presei, a cărui denumire i-a fost dedicată: Casa Scânteii… Acesta a fost şi a însemnat ziarul „Scânteia”. Preluându-i patrimoniul, „Adevărul” i-a preluat şi stigmatul, transformat, parcă, peste noapte, într-un blestem implacabil: blestemul roşu al ziarului „Scânteia”.

Ar fi însă nedrept să identificăm la propriu „Adevărul” cu „Scânteia”. Nu numai că, neatenți la substratul metafizic al lucrurilor, coordonatorii actuali ai ziarului s-au erijat în profeți ai adevărului absolut, fără să aibă smerenia impusă de o asemenea misiune şi, mai ales, ignorând locul pe care se află. E ca şi cum ar fi transformat un cămin cultural într-o biserică, fără să modifice arhitectura. Căci trăinicia unui templu nu constă în grosimea zidurilor, ci în intenția construcției.

Atitudinea iacobină a ziarului „Adevărul”, înverşunarea cu care incriminează tot ceea ce este imperfect sau discutabil, uneori cu o înspăimântătoare cruzime (vezi cazul gimnastelor), au avut un trist precedent în istorie: Maximilien de Robespierre, simbolul Revoluției Franceze de la 1789, justițiarul care a iubit mai mult ghilotina decât viața, a sfârşit el însuşi sub ghilotină, după ce a decapitat de-a valma pe toți cei care i se păreau duşmani ai poporului. Nu îndrăznim să ducem analogia mai departe… Greşala capitală a lui Robespierre, păcatul lui de moarte, a fost acela de ignorare trufaşă a avertismentului biblic: „Cine ridică sabia, de sabie va pieri.” …

Pe frontispiciul ziarului „Adevărul” tronează, amenințător parcă, articolul 16 din Constituția României: „Nimeni nu e mai presus de lege”. Într-adevăr, nimeni. Nici măcar ziarul „Adevărul”. Legile sunt acelea care îl vor spulbera.